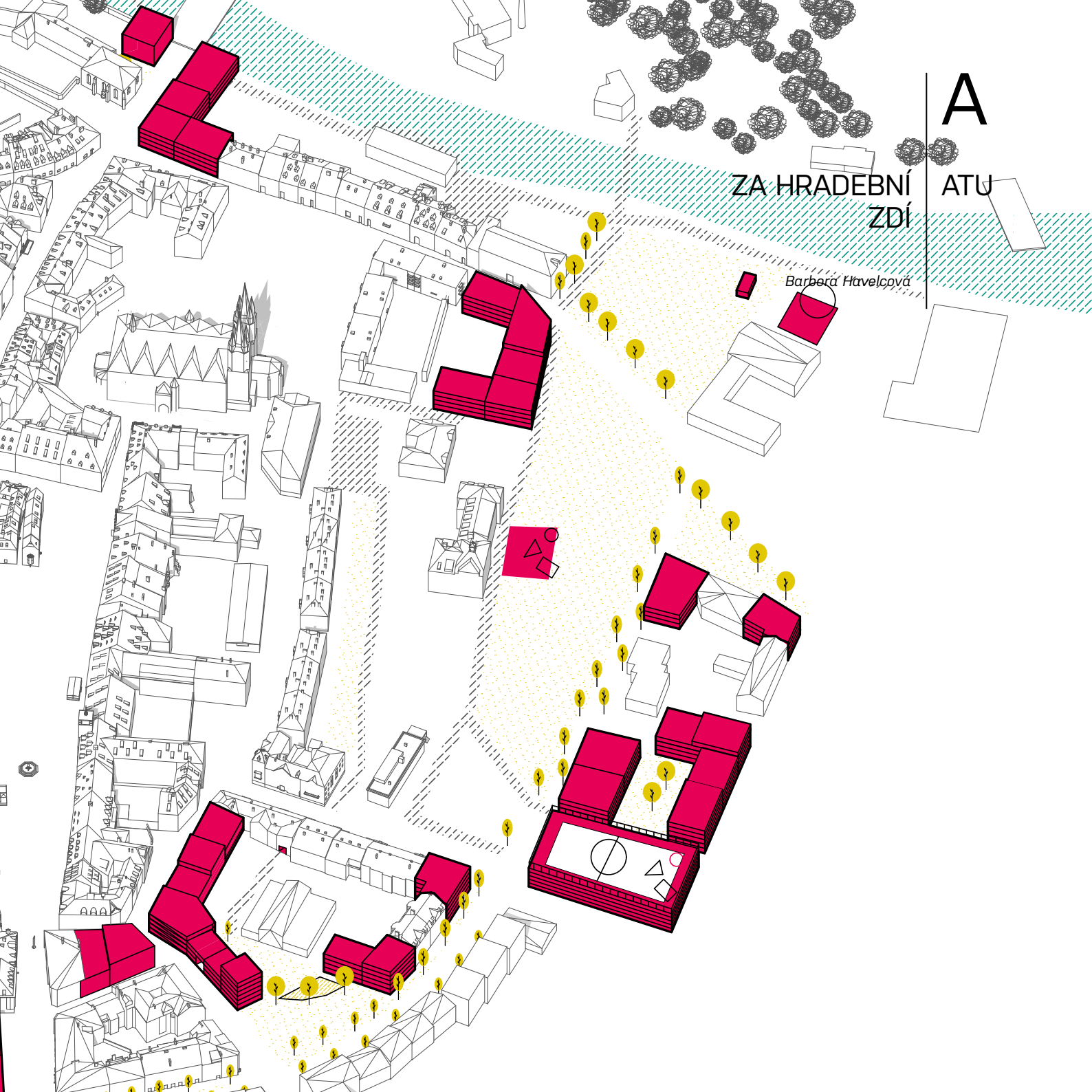
A
ZA HRADEBNÍ ZDÍ
ATU
Barbora Havelcová

CHEB | ZA HRADEBNÍ ZDÍ

A547 Redčenkov | Danda
LS 2020 | 2021
FA ČVUT

současný stav

Historické centrum Chebu utrpělo těžké rány při poválečném urbanistickém vývoji města. Pokusy o asanaci a další lokální nekoncepční zásahy poničily pevnou konturu města, vzaly mu jeho čitelnost.

koncept

Znovunalezení hranice mezi moderním a historickým Chebem je klíčovým tématem tohoto urbanistického projektu. Cíl jasné definice míst a cest se dále zhmotňuje v podobě konkrétních bodových zásahů. Ty tvoří jednotlivé korálky rozeseté na šňurce prstence podél hradeb.

návrh

V rámci hradebního okruhu dochází k výraznému zpomalení dopravy v okružní ulici. Její charakter tvoří membránu na přechhodu moderní a historické zástavby. Dále dochází k doplnění urbánní struktury přilehlých bloků s důrazem na podporu společenských aktivit ve věřejném prostoru podél hradebního pásu.

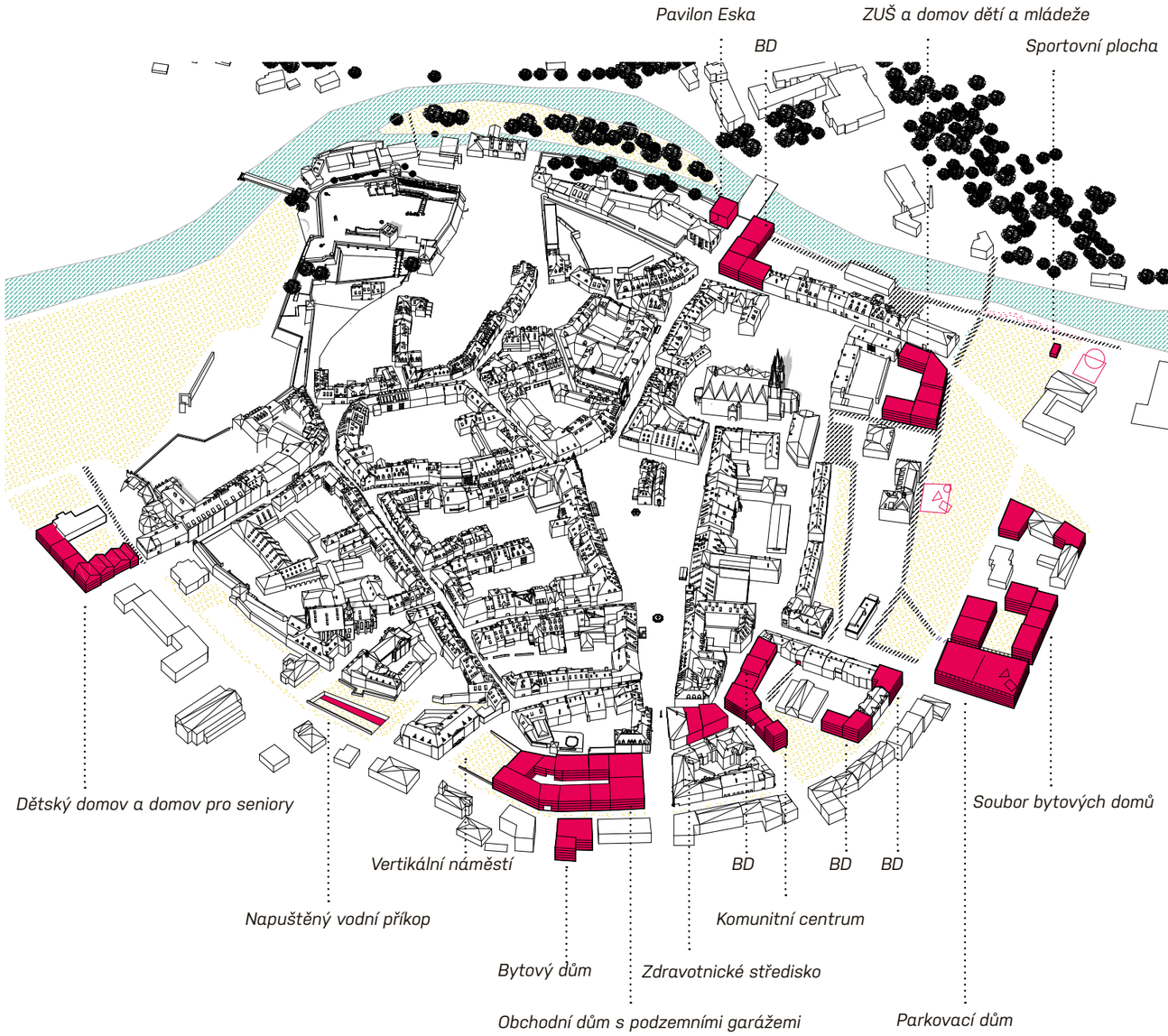

historie

Plynulý architektonický vývoj Chebu narušilo vyhnání německých obyvatel po 2. světové válce. I po opětovném dosídlení zůstaváli prázdné domy v historickém centru, jelikož nenabízely takový standard jako nová zástavba. To mělo za důsledek chátrání hrázděných konstrukcí i krovů. V padesátých letech rozhodla komunistická vláda o plánu na regeneraci Chebu. Nedostatečná odbornost, dobové pojetí památkové péče a nutnost dělat rekonstrukční a asanační práce rychle ale vedla k rozpačitému výsledku a znečitelnění městské struktury, které je v Chebu dodnes patrné.

Historické fotografie ukazují jednotlivá místa a původní, často již neexistující zástavbu, v místech zpracovaných návrhem.

26.dubna a Obrněné brigády

Mostní brána

Divadelní náměstí

Obchodní dům Prior

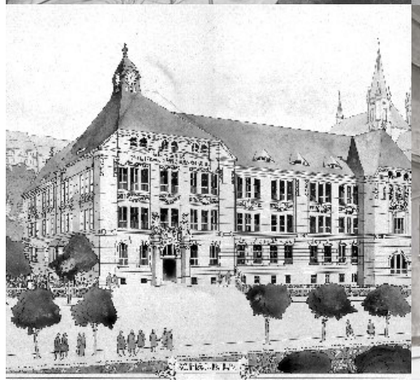

Škola v Schillerových sadech

horní brána ul. 26. dubna

1. pol. 12. stol

konec 12. stol.

15. století

1849

1906

1945

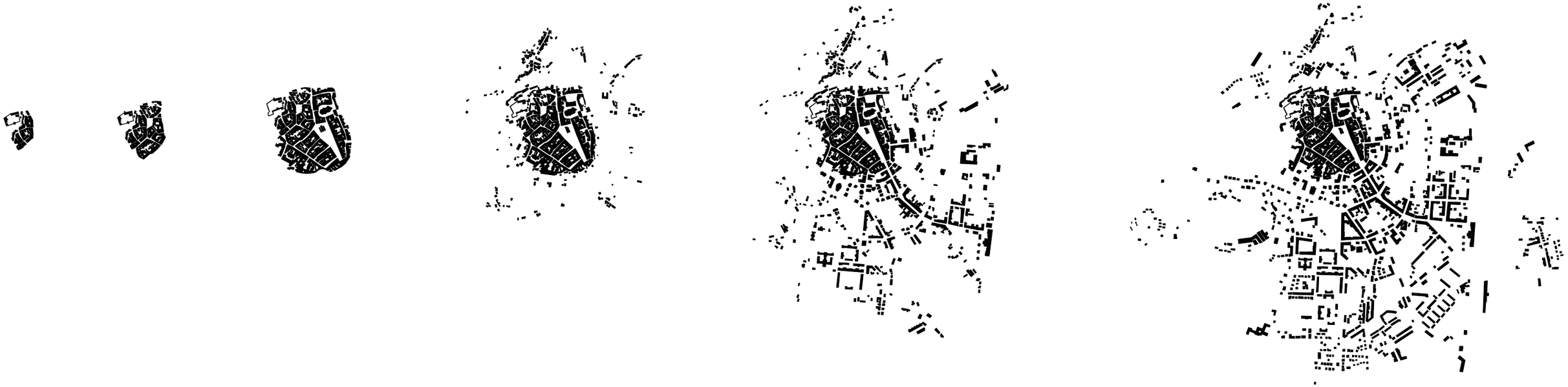

vývoj města

současnost

návrh

analýza 1

Výkresy zobrazují postupný rozpad pevné kontury města ve vztahu k veřejnému a neveřejnému prostoru ve městě. Středověká pevnost města se rozvolňuje na úkor čitelnosti prostředí až k úplnému vymizení některých bloků. Vznikají tak defekty v městské struktuře, které nám návštěvníkům znesnadňují orientaci v prostředí.

struktura veřejných prostranství

struktura urbánních bloků

stabilní katastr 1842

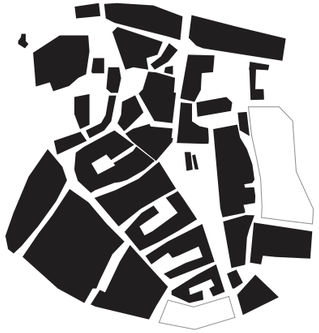

současnost

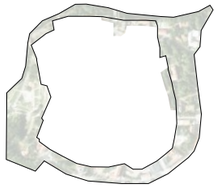

hledání přechodové vrstvy města

analýza 2

Kontrast při procházce historickou částí a vystoupením na její obvod přivádí pozornost k místům střetu historické a moderní struktury. Hledání hranic vedou pozůstatky hradebních zdí. Severní část centra je pevně sevřena řekou Ohří, přesto je již u vstupu do města ze severního mostu v ulici Havlíčkova cítit lehká nejistota z prostředí a odpovědi na otázku "kde jsem?". Pokračujeme-li dále na západ, ještě před vstupem do Krajinky mě překvapí autobusová točna umístěná na unikátní místo městských mlýnů. Tímto místem se zabývám v samostatném projektu. Na jižním okraji historického centra objevuji místa sršící potenciálem a přesto působící dojmem defektu ve struktuře. Nejasná artikulace veřejného prostoru v oblasti polikliniky Astra, plácku za městským úřadem, bloku za Priorem, předprostoru Papírny a oblasti propojení Shillerových sadů s říčním nábřežím komplikuje orientaci ve městě.

Dalším problematickým faktorem jsou velmi široké uliční profily po celé délce okružního bulváru vedoucího v prostoru bývalého vodního příkopu a hradebního pásu, které podporují jeho excesivní využívání pro nekoncepční řešení dopravy v klidu.

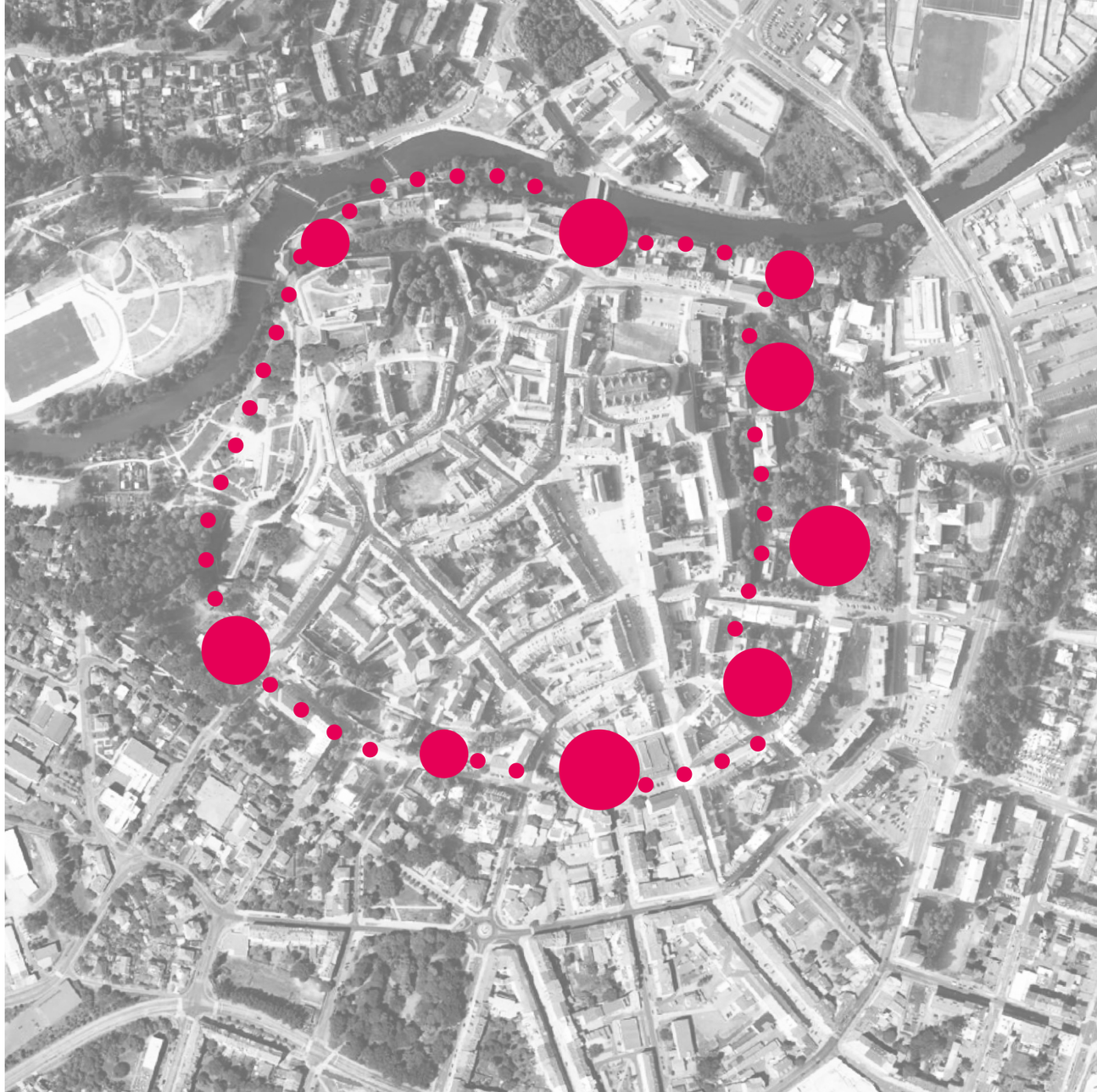

koncept východiska

Definování hranice budoucí nutně determinují hranice uložené v paměti místa. Stěžejní je tedy sledování hradebního okruhu v objetí říčního a historicky příkopního koryta ohraničeného dvěma parky. Všechny tyto prvky jasně vymezují siluetu centra a prostor přechodu do moderní zástavby. Podpořením těchto prvků dodá místu jednoznačný charakter hranice prostředí.

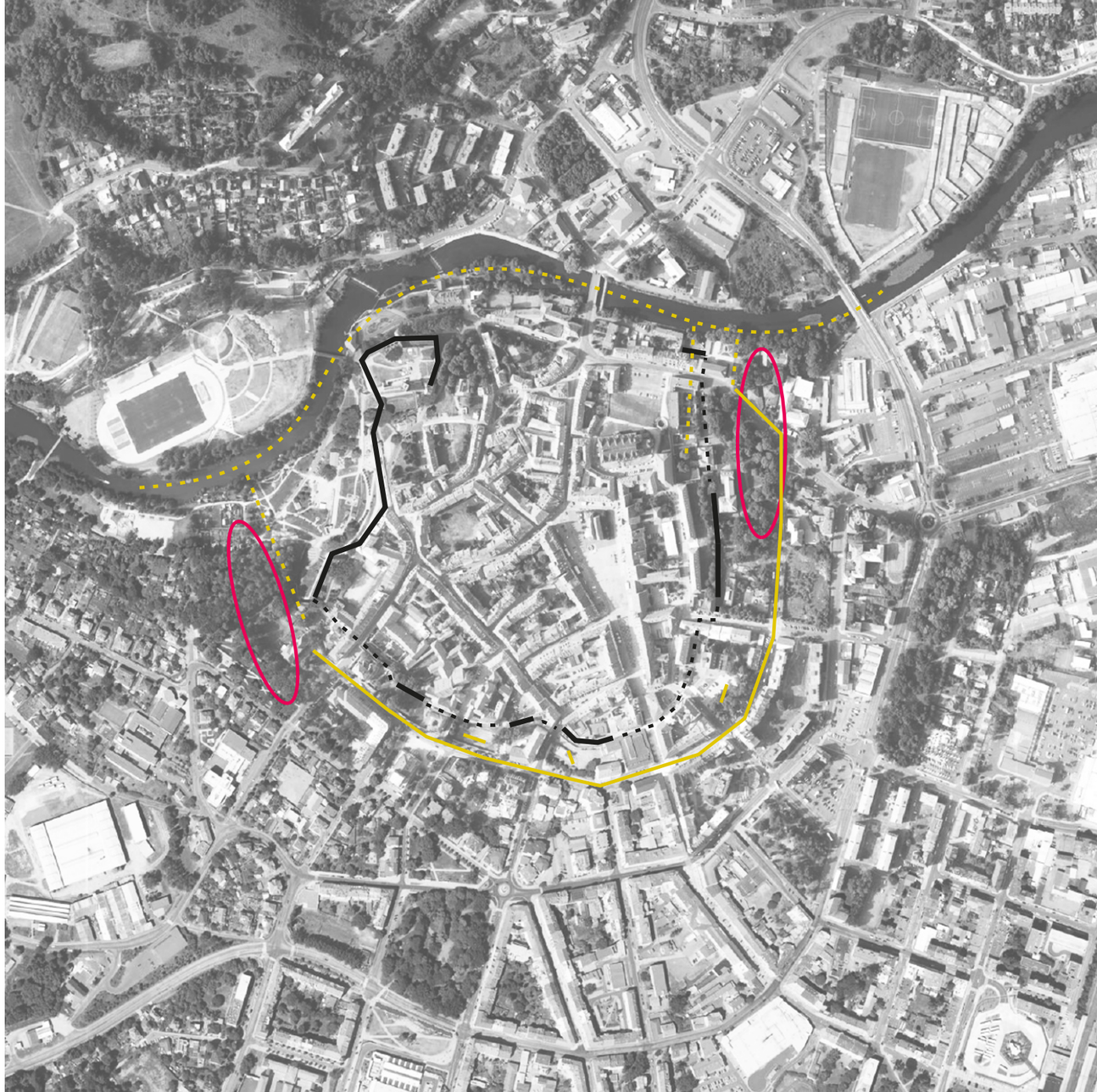

koncept

Hlavním tématem celého projektu je hledání a definování hranice na přechodu moderní a historické městské struktury a s tím související zčitelnění města.
Při pohledu do historie se objevují motivy vodního příkopu a zeleného pásu. Retence a hospodaření se srážkovou vodou je významným tématem současných měst související jak s povrchovými materiály tak s celkovou koncepcí uličních profilů. Spojení obou motivů mě přivedlo k přetavení příkopu vodního do membrány zachycující vodu ve formě stromořadí procházející a lemující celý okruh až k říčnímu korytu.

VODNÍ PŘÍKOP

STROMOŘADÍ

VSAKOVÁNÍ

ZADRŽOVÁNÍ VODY

OCHLAZOVÁNÍ ULIC

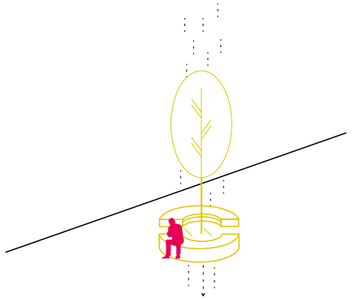

ochranná bariéra stromu

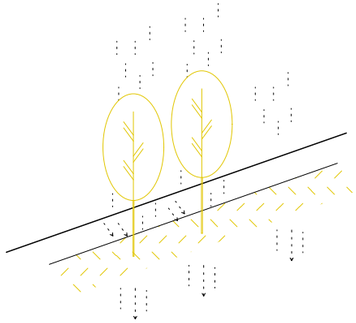

zelený pás

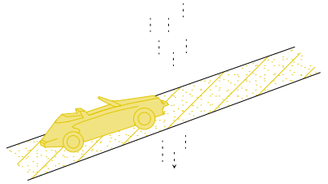

zatravňovací dlažba

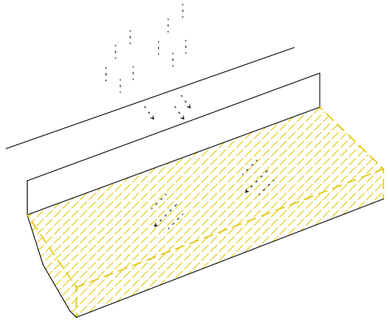

vodní nádrž

stromy

javor klen

okrasná hrušeň beech hill

jasan úzkolistý - reywood

doprava automobilová

Automobilová doprava představuje velkou zátěž pro centrum Chebu a to jak v klidu tak v pohybu. Cílem návrhu je docílit ještě většího zklidnění ulic a vizuelně ulevit od záplavy zaparkovaných aut. Podél hradebního okruhu zachovávám systém jednosměrek a další zjednosměrnění přidávám v ulici Komenského. Zužuji jízdní pruhy a nahrazuji asfalt dlažbou, která pocitově řidiče zpomaluje. Parkování v ulicích halím mezi stromy, ale vyzuelně ulevily městu od záplavy aut, dále vytvářím dvě záchytná parkoviště v podobě podzemních garáží a parkovacího domu.

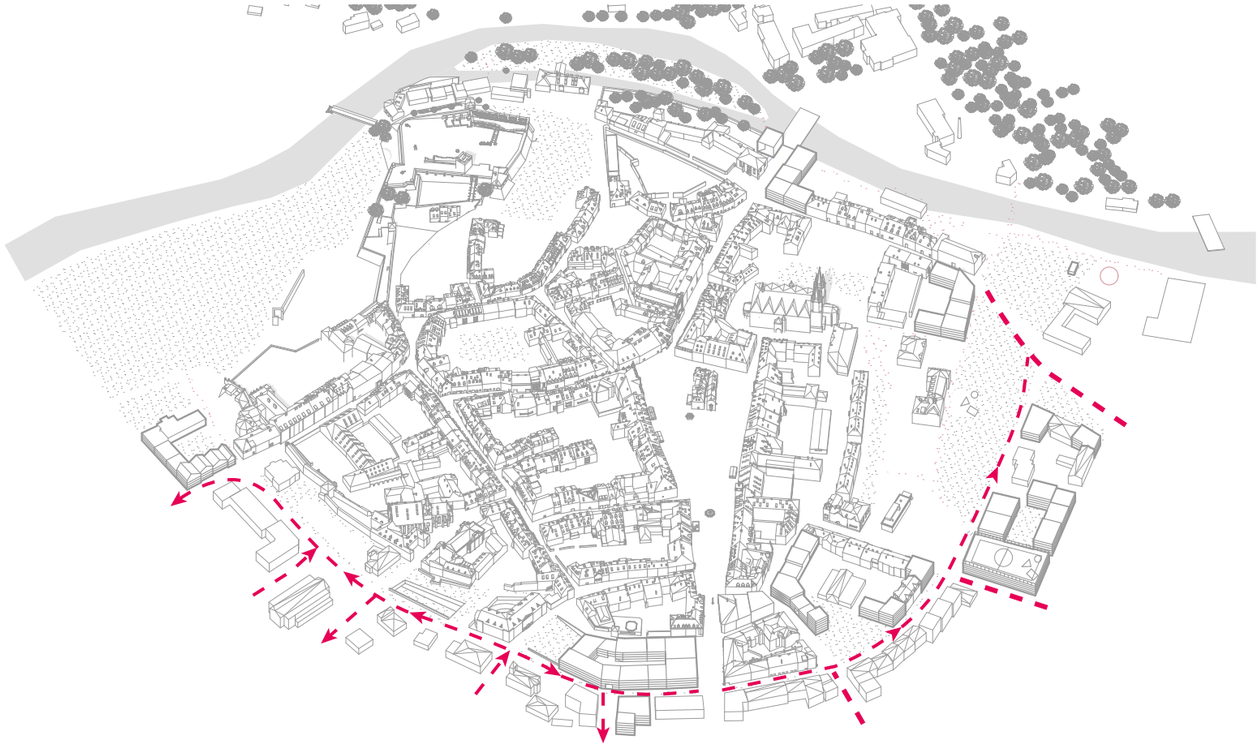

doprava
cyklo

Do nových uličních profilů hradebního okruhu začleňuji okružní cyklostezku, která navazuje na stávající cyklotrasy podél řeky Ohře. Na cyklostezku jsou také napojeny dvoje nově navržené garáže sloužící jako záchytná parkoviště pro historické centrum.

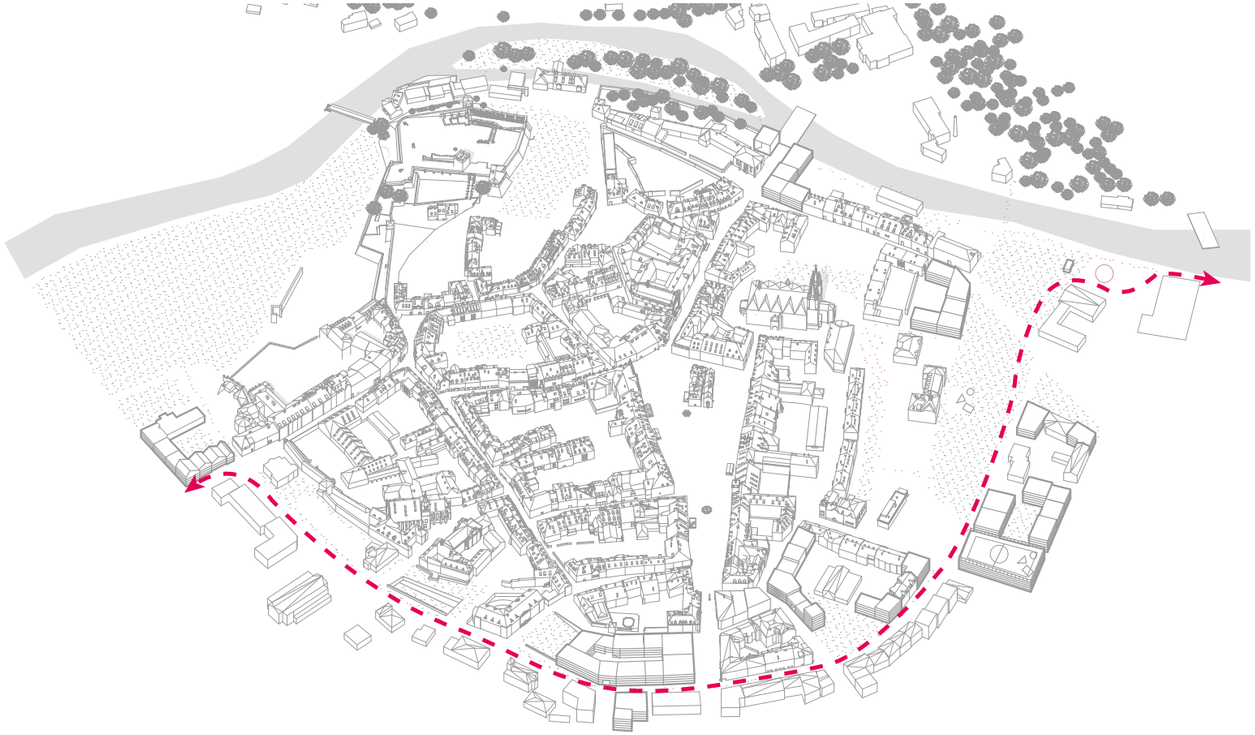

doprava
pěší

Zvýšení prostupnosti města je dalším důležitým tématem kterým se v projektu zabývám. Za cíl jsem si dala vytvoření příjemného pěšího okruhu kolem celého hirtorického města. V návrhu se cíl nejvíce projevuje na východní straně města, kde probourávám prostup v bloku domů za papírnou a zpřístupňuji hradební stěnu nad Schillerovými sady. Dále stezka pokračuje k řece a podél ní k dalším hradebním fragmentům. Pomocí mostků a lávek zprůchodňuji celé jižní nábřeží řeky i přilehlý ostrov.

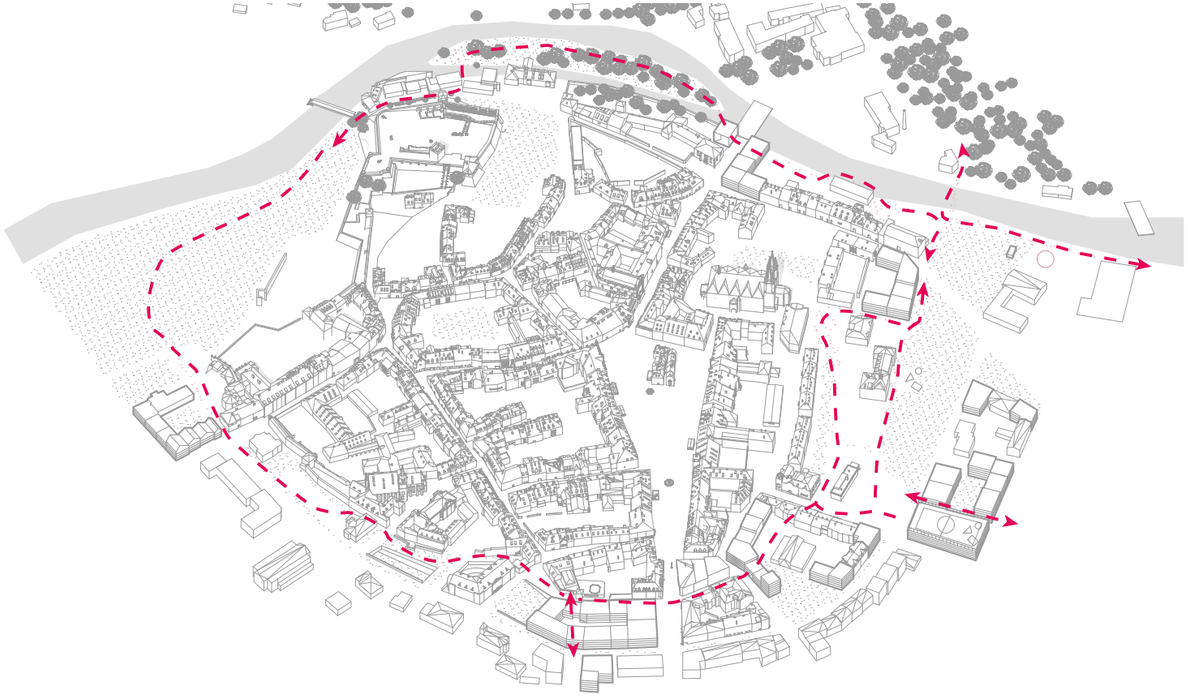

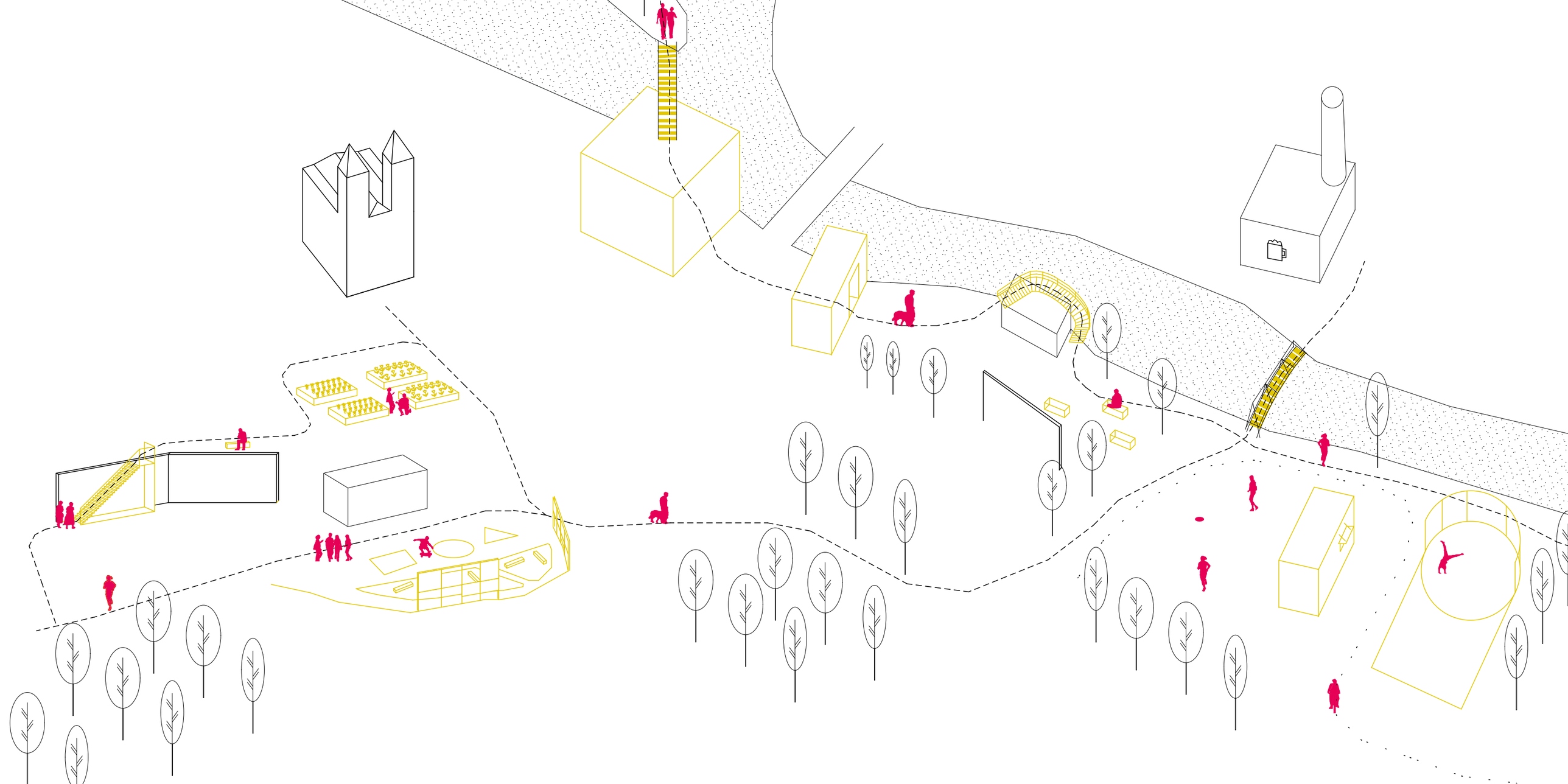

uliční zóny

Na základě již zmíněných požadavků na dopravní toky kolem historického centra navrhuji 6 profilů zklidněných ulic po celé délce hradebního korza. Společným prvkem je stromořadí lemující okružní ulici a pojící ji v kompaktní vrstvu. Dalším společným prvkem je nahrazení asfaltové vozovky dlažbou.

Aby se dařilo zachycovat srážkovou vodu ve městě jsou do uličních profilů vloženy zelené pásy, které také ochlazují ulice a jsou do nich vyspádovány chodníky. Parkovací stání jsou tvořena zatravňovací dlažbou vhodnou pro vsakování vody. Pochozí povrchy tvoří mlatové chodníčky či dlažba s širšími spárami či užšími sparami. Vodní nádrže umístěné na okruhu zajišťují retenci vody.

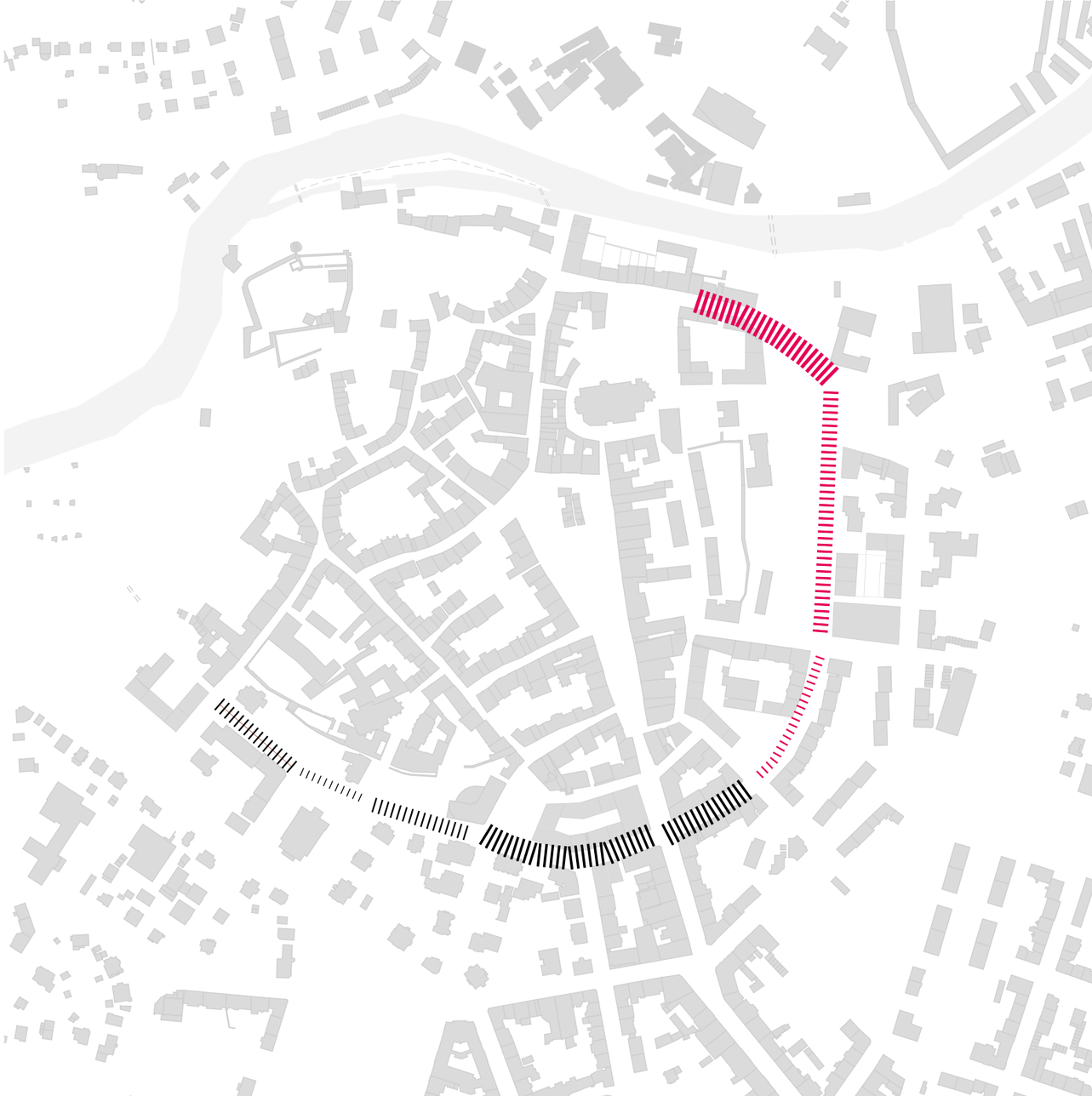

1

Zklidněná ulice v obytné zóně Komenského ulice u Papírny. Jednosměrná komunikace, jejíž jízdní pruh je dlážděný s podélným parkováním v zeleném pruhu na zatravňovací dlažbě.

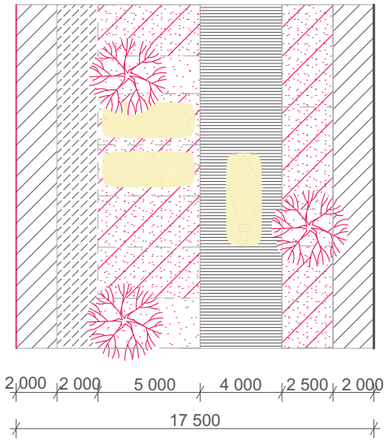

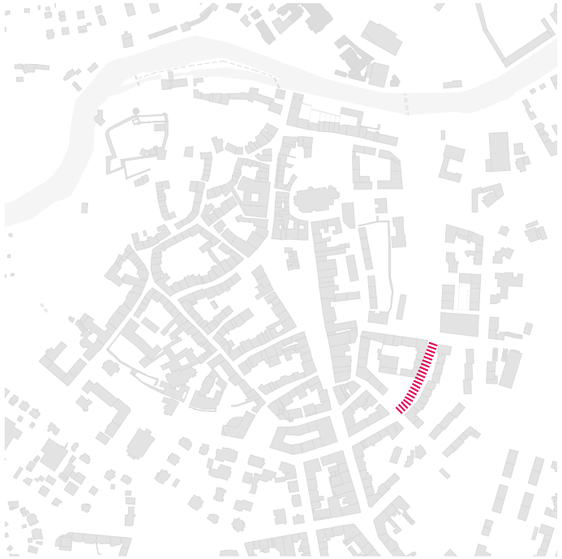

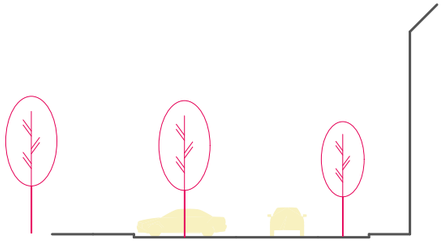

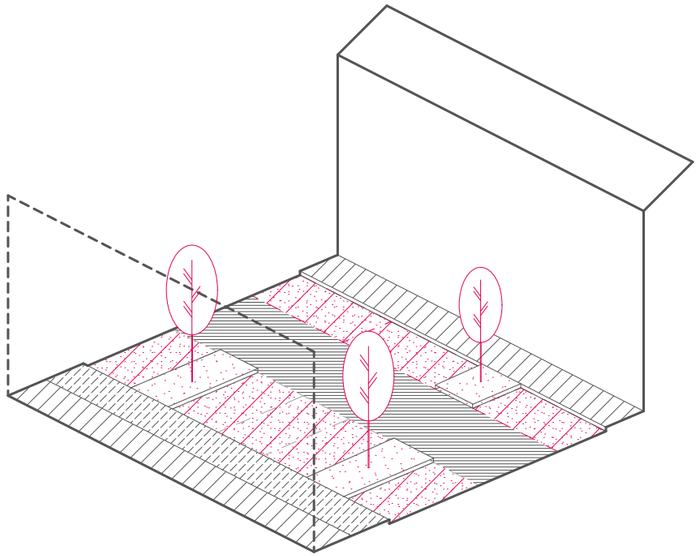

2

Přechod z pěší zóny. Ulice má živý parter a prostor pro předzahrádky restaurací a kaváren. Jízdní pruh je dlážděný s podélným parkováním v zeleném pruhu na zatravňovací dlažbě.

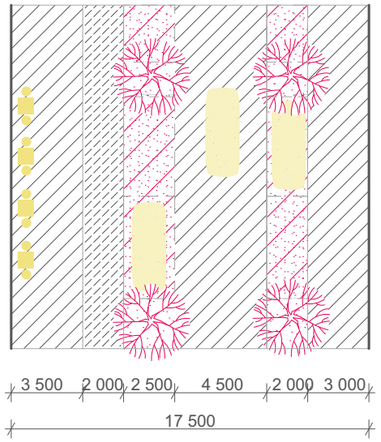

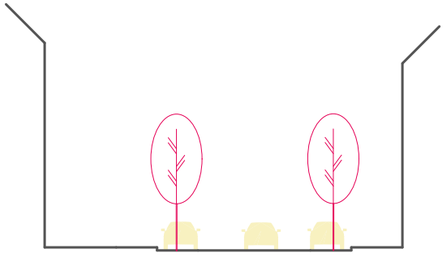

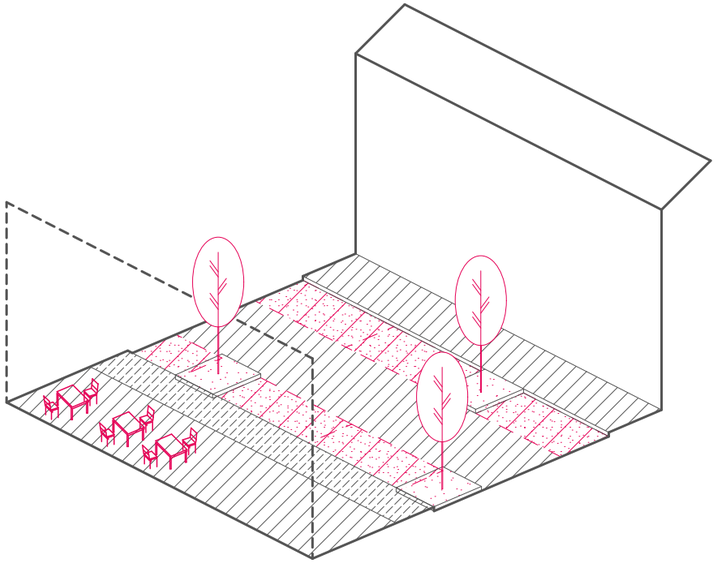

3

Zklidněná ulice Obrněné brigády v obytné zástavbě na jedné straně a občanské vybavenosti na straně druhé. Jednosměrná komunikace s podélným parkováním v zeleném pruhu na zatravňovací dlažbě. Jízdní pruh je dlážděný.

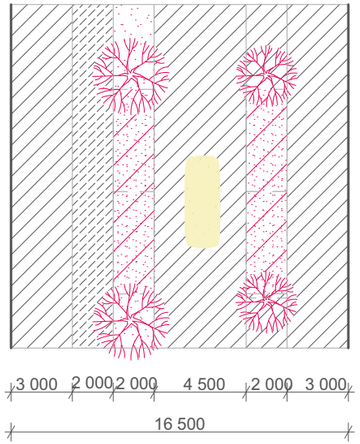

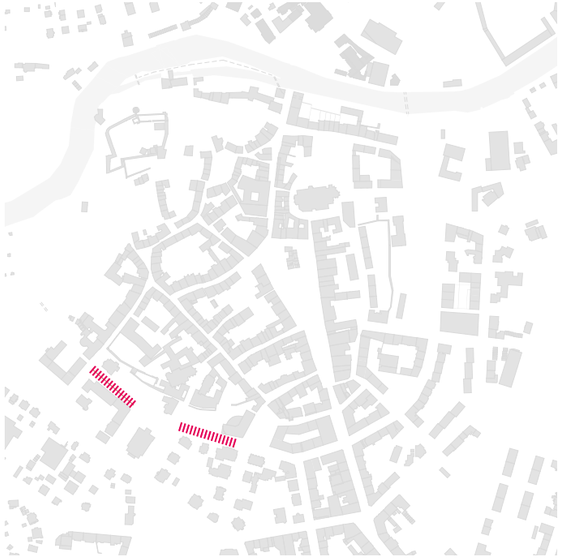

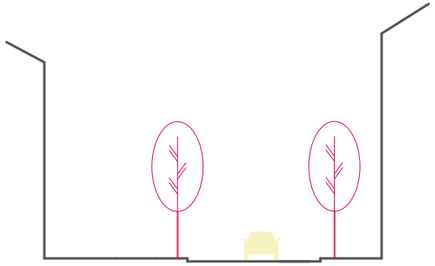

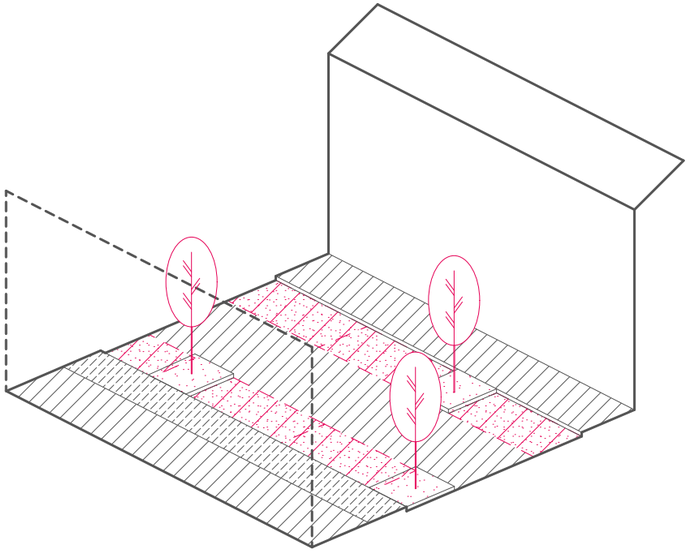

Sdílený prostor před divadlem.

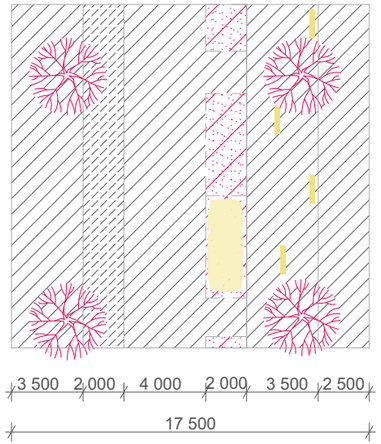

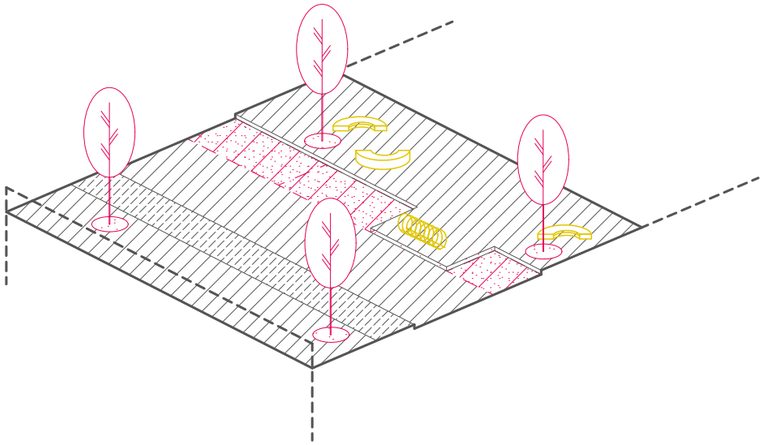

Smetanova ulice představuje hlavní tah do centra města. Jízdní pruh je zde asfaltovaný a komunikace je obousměrná.

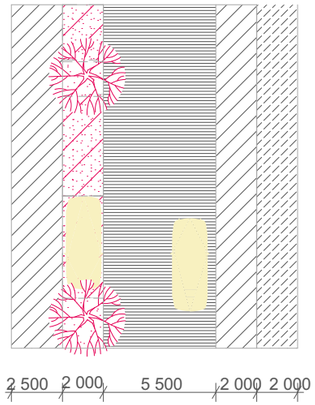

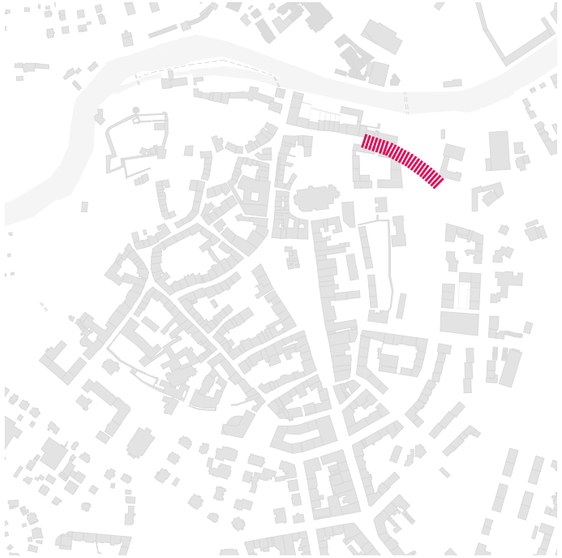

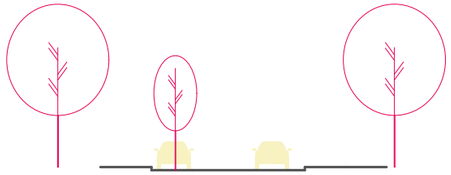

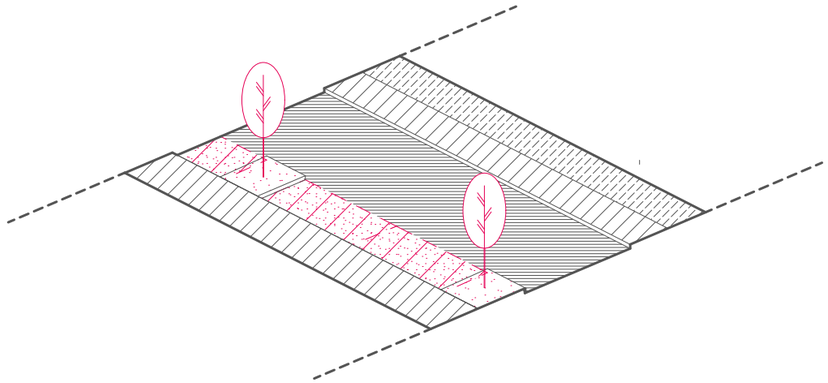

Severní část ulice Komenského je zjednosměrněna ve směru k řece. Jízdní pruh je dlážděný s podélným parkováním v zeleném pruhu na zatravňovací dlažbě.

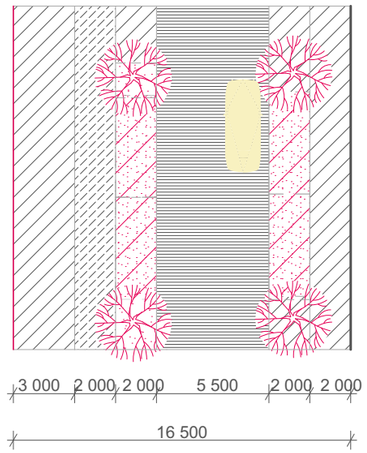

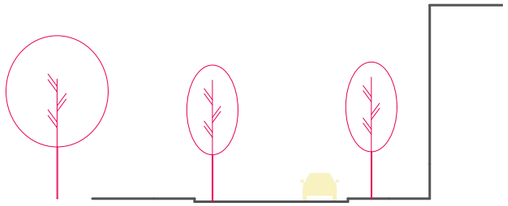

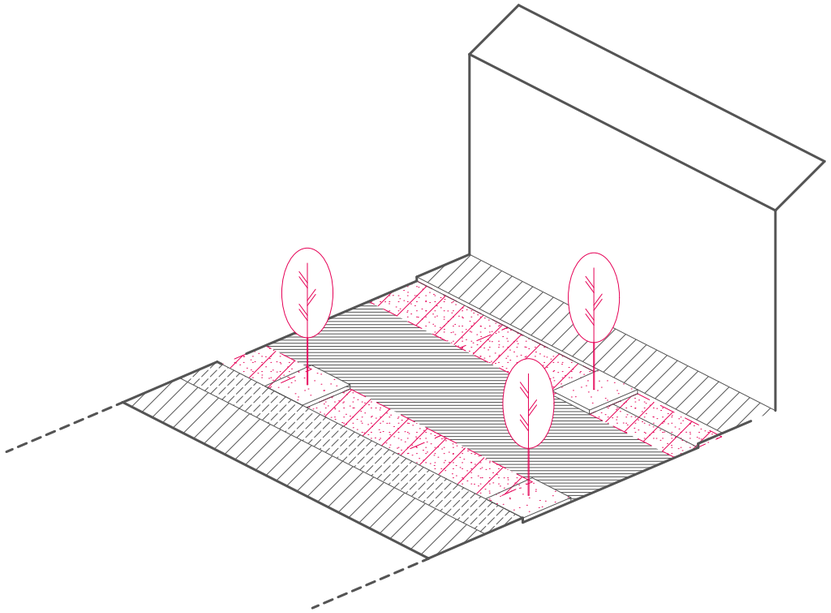

Kamenná dlažba

Velkoformátová dlažba tvoří chodníky podél hradebního okruhu.

Barevný asfalt

Asfaltový povrch je vyspádován do zeleného pásu.

travnatý pás

Travnatý pás je zásadní součástí navržených uličních profilů zajišťující vsakovací funkci.

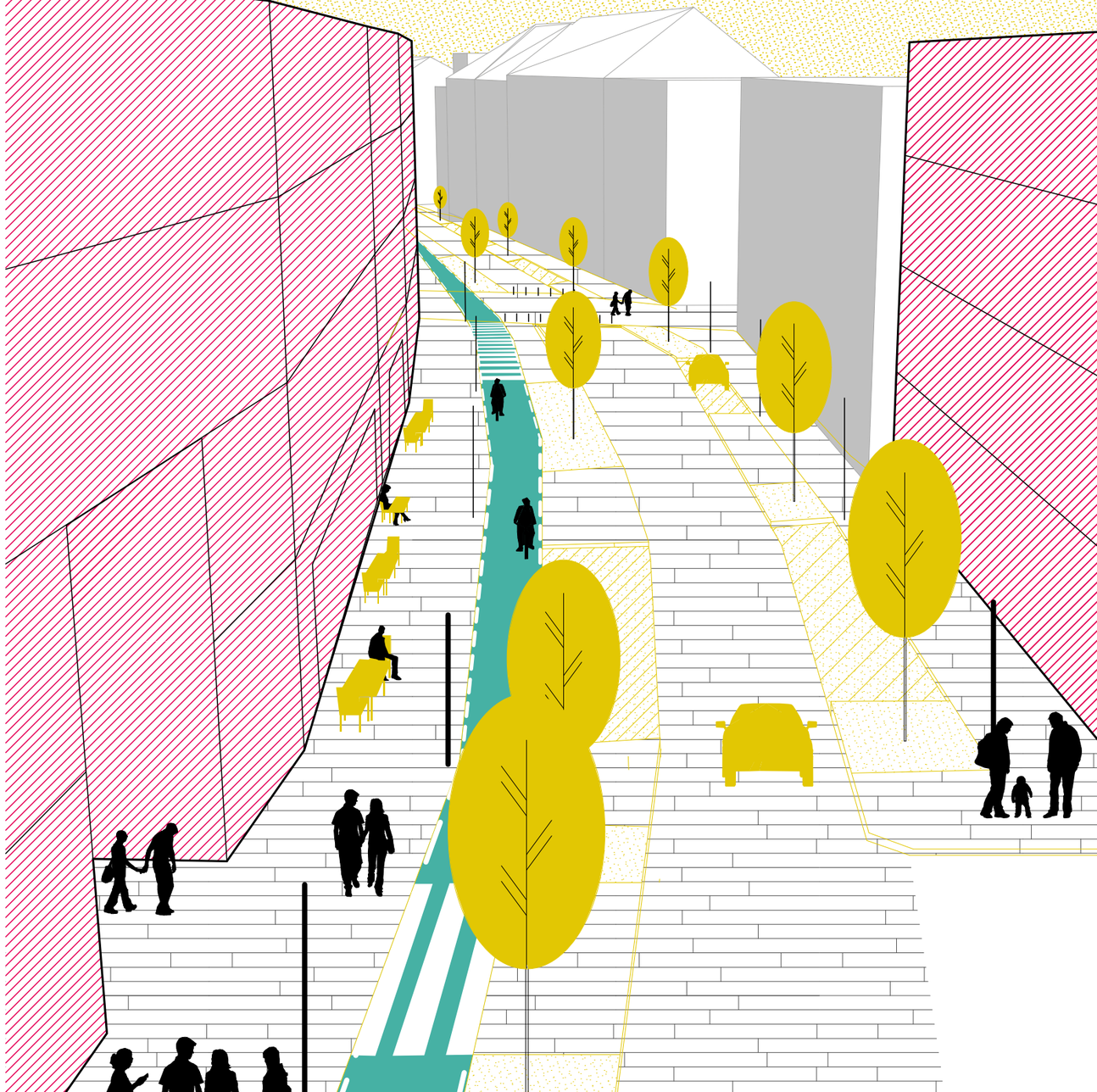

situace

A - KŘÍŽENÍ HRADEBNÍ A OBRNĚNÉ BRIGÁDY

B - VODNÍ PŘÍKOP

C - VERTIKÁLNÍ NÁMĚSTÍ

D - PAPÍRNA

E - SCHILLEROVI SADY

F - PODÉL HRADEBNÍ ZDI

G - SEVERNÍ "BRÁNA" MĚSTA

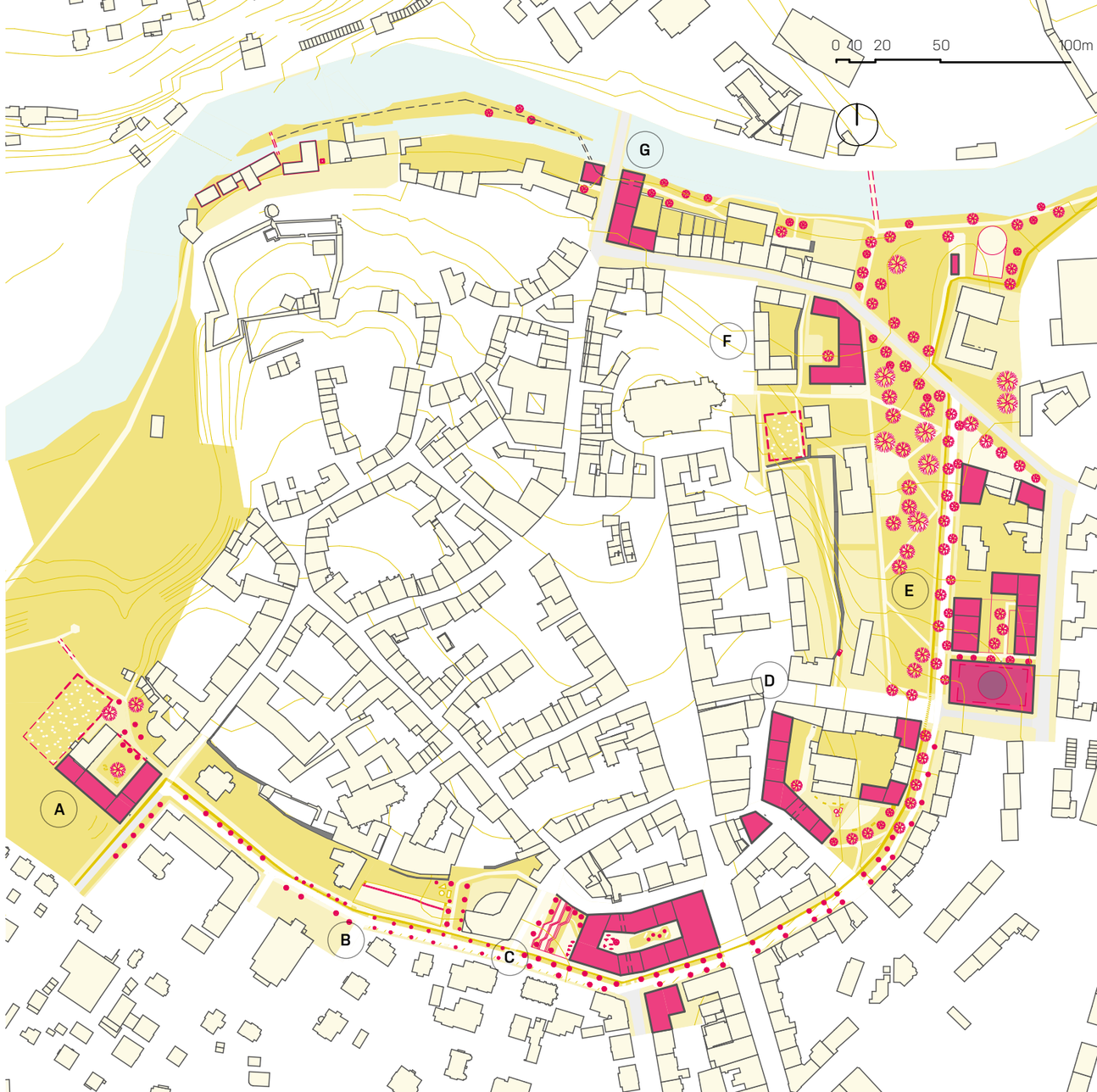

axonometrie

A - KŘÍŽENÍ HRADEBNÍ A OBRNĚNÉ BRIGÁDY

B - VODNÍ PŘÍKOP

C - VERTIKÁLNÍ NÁMĚSTÍ

D - PAPÍRNA

E - SCHILLEROVI SADY

F - PODÉL HRADEBNÍ ZDI

G - SEVERNÍ "BRÁNA" MĚSTA

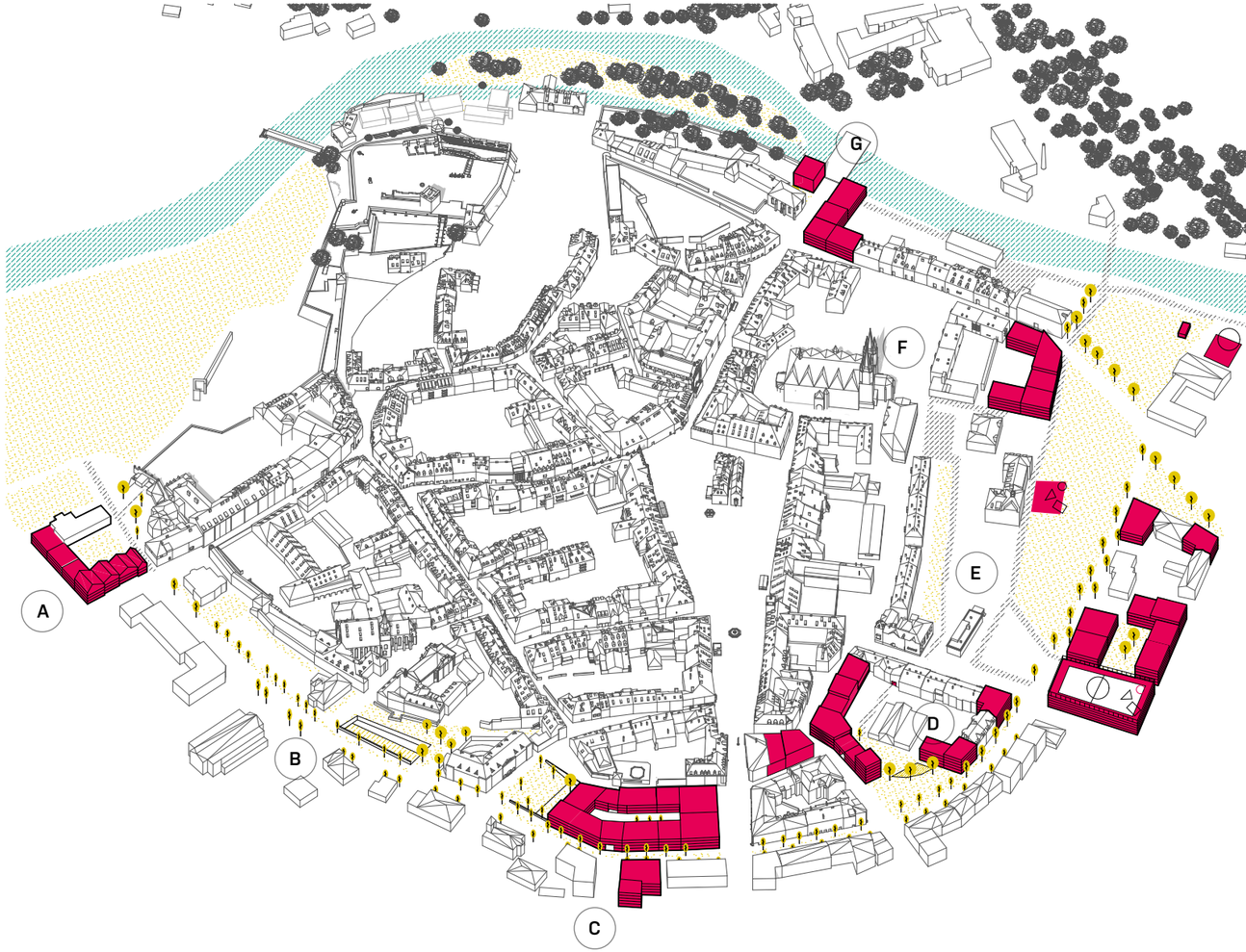

A
Křížení Hradební
a Obrněné brigády

Budova zdravotnického střediska v ulici Hradební má nejasně definovaný předprostor, linie uliční fronty se ztrácí a zbytné prostory jsou zaplněny drobnými garážemi a parkovacím stáním. V návrhu jsou tak na objekt polikliniky navázány další budovy, aby došlo k doplnění bloku a dotažení linie města až k jasnému přechodu v park. Mezi historickou a moderní zástavbou prochází stezka vedoucí k dřevěné lávce a altánu umístěným v navazujícím parku. Nevhodné garáže jsou odstraněny. Nezbytná parkovací místa jsou umístěna mezi stromy s podkladem zatravňovací dlažby. Linie nově vysazených stromů také pomáhá udržet směr stezky vedoucí do parku, či na dvůr základní školy v Hradební ulici.
Nový blok se zapojením stávajícího objektu dostává novou funkci a stává se tak společným projektem dětského domova a domova pro seniory se sdíleným dvorem a zahradou s možností pěstování vlastních plodin.

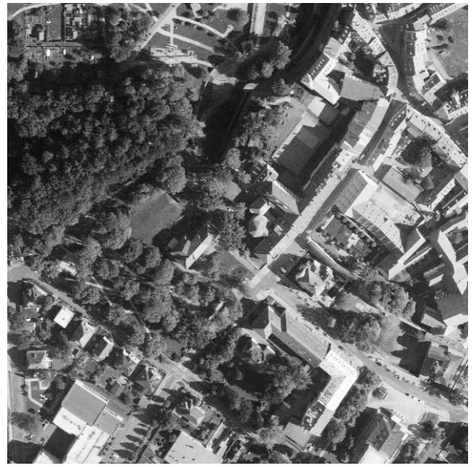

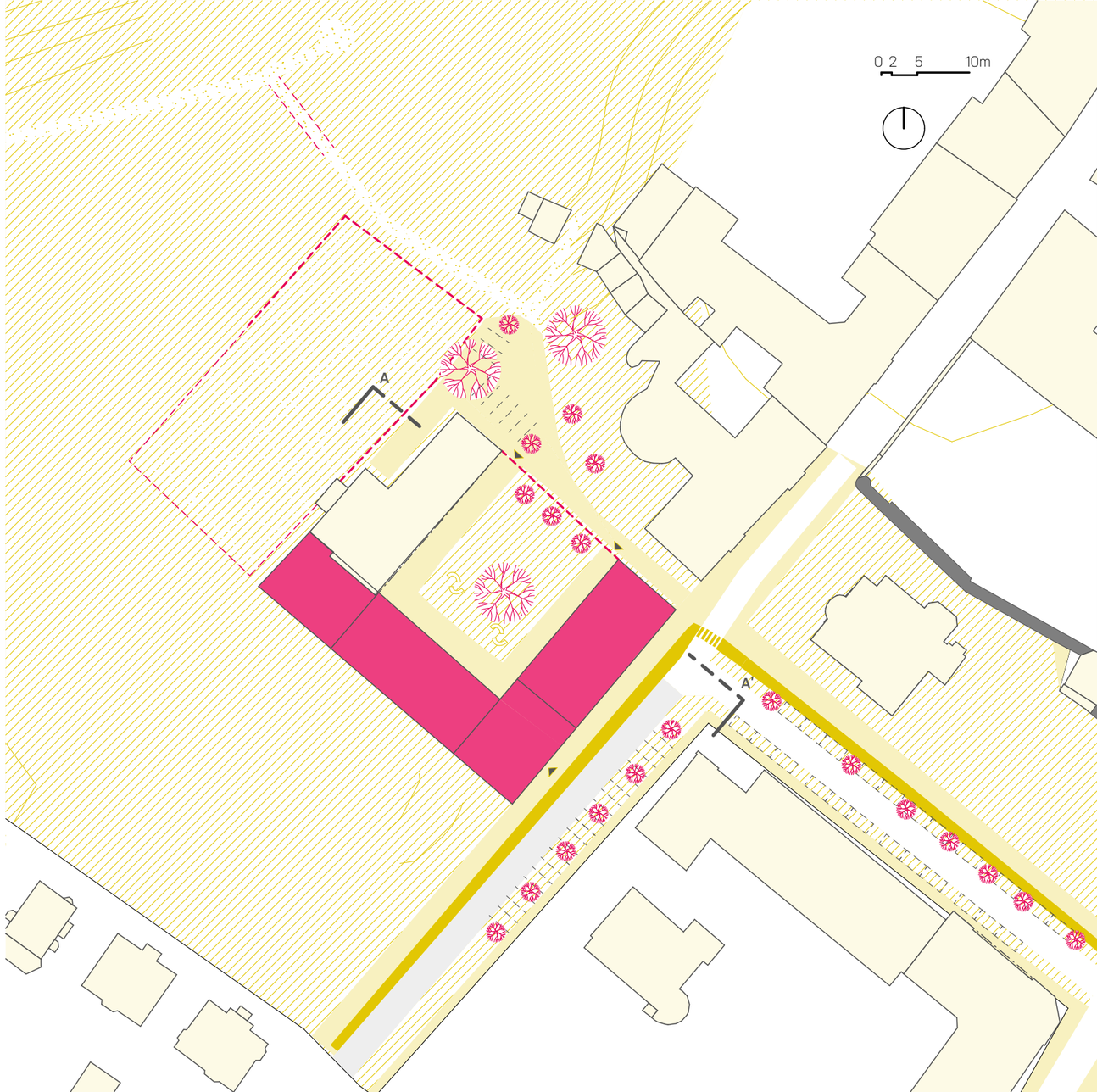

A
Křížení Hradební
a Obrněné brigády

1 *Uliční frontu ukončuje nová zástavba ve formě dětského domova navazující na původní objekt zdravotního střediska přeměněného na domov pro seniory. Dochází tak ke společnému soužití generací vyskytujících se v místech, kde je vzájemného kontaktu obecně málo.*

2 *Domov pro seniory s dvorem sdíleným s dětským domovem.*

3 *Sdílená zahrada umožňuje zahrádkářské aktivity napříč generacemi, i odpočinek*

A - A'

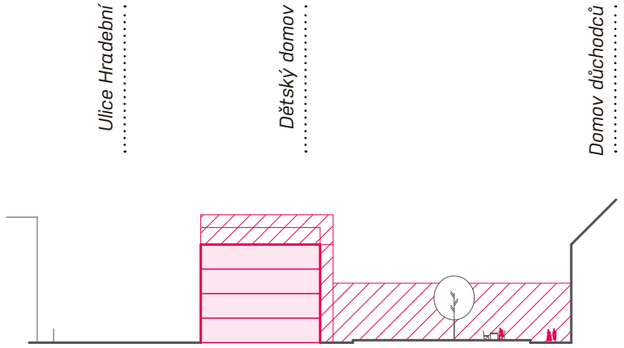

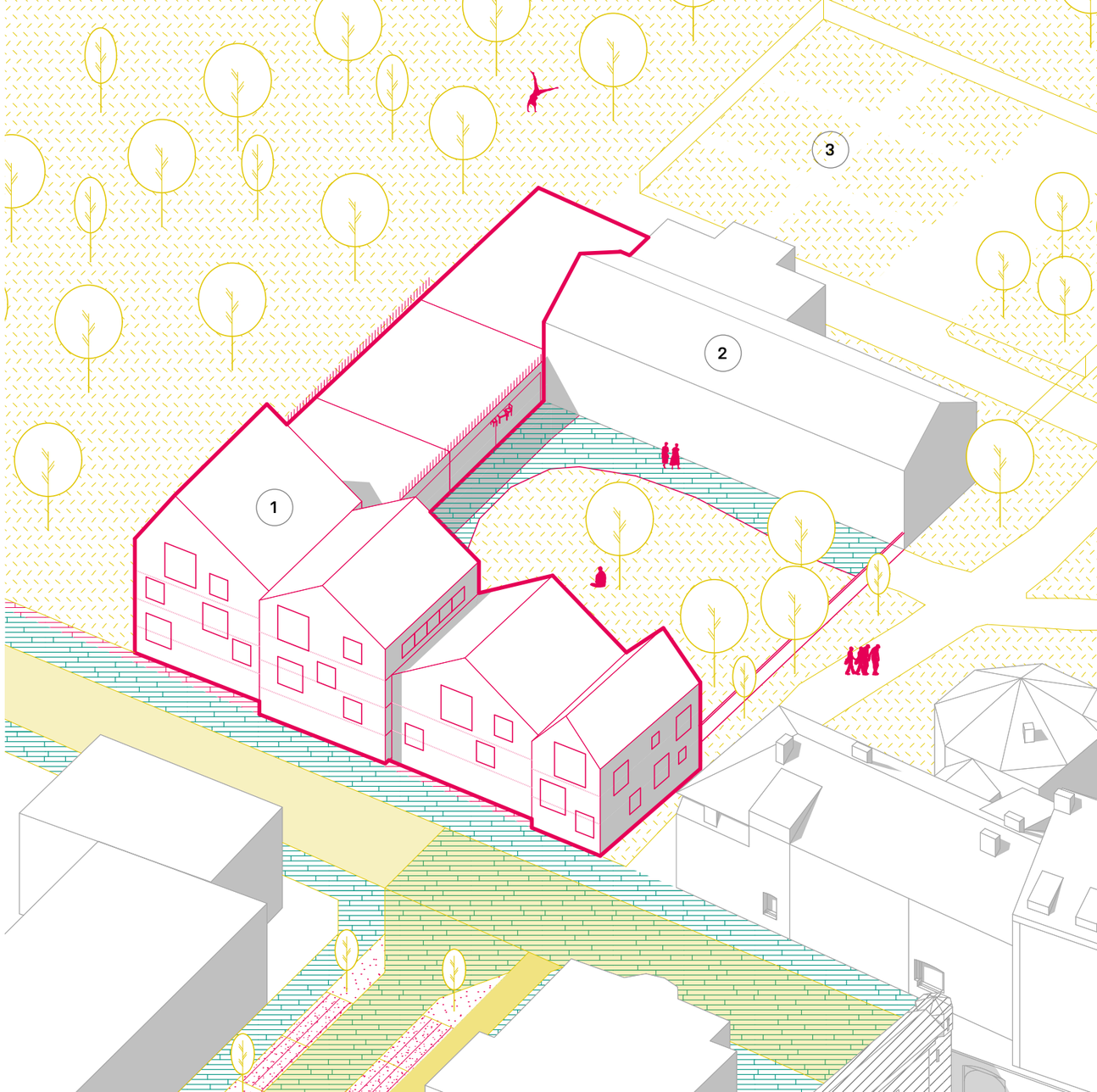

B
Vodní příkop

Koryto vodního příkopu v ulici Obrněné brigády napouštím vodou, stává se z něj plocha k bruslení v zimních měsících a prostor k osvěžení a ochlazení v měsících letních. Hřiště, které se v korytu v současné době nachází je přesunuto do prodloužených Shillerových sadů k řece. Stejně tak travnatá plocha za příkopem pod hradební zdí poskytuje prostor pro sportovní a společenské aktivity podpořené umístěním workoutového hřiště.
V ulici Obrněné brigády je zachována jednosměrnost a byla doplněna o lem stromů halící podélná parkovací stání. V uličním profilu je patrná cyklostezka obkružující celý hradební okruh a navazující na stávající síť cyklotras.

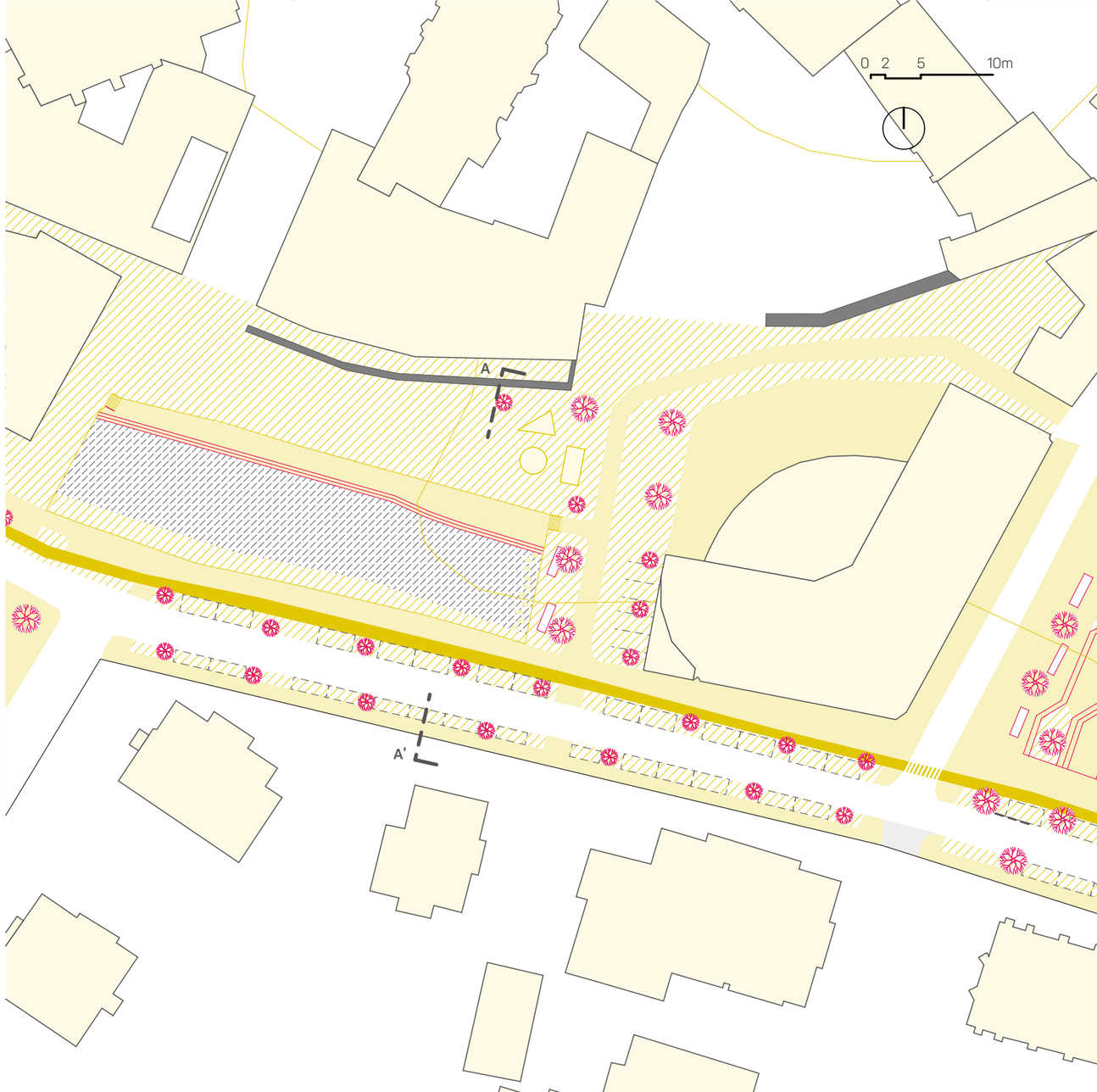

B
Vodní příkop

1 *Napuštěný vodní příkop s náplavkou připomíná svůj původní účel, může být místem pro menší městské slavnosti, poskytuje prostor pro menší sportovní aktivity, nabízí odpočinkovou zónu po cestě podél hradebního korza.*

2 *Travnatý plácek s workoutovým hřištěm a lavičkami zachytávající jižní světlo.*

3 *Hradební zeď*

A - A'

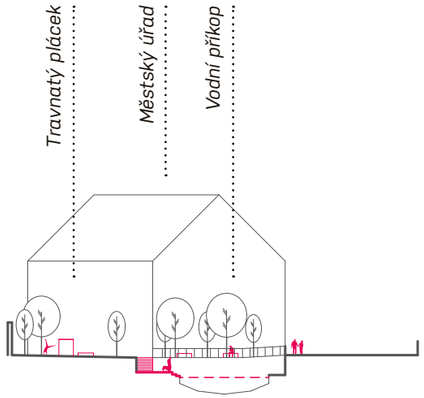

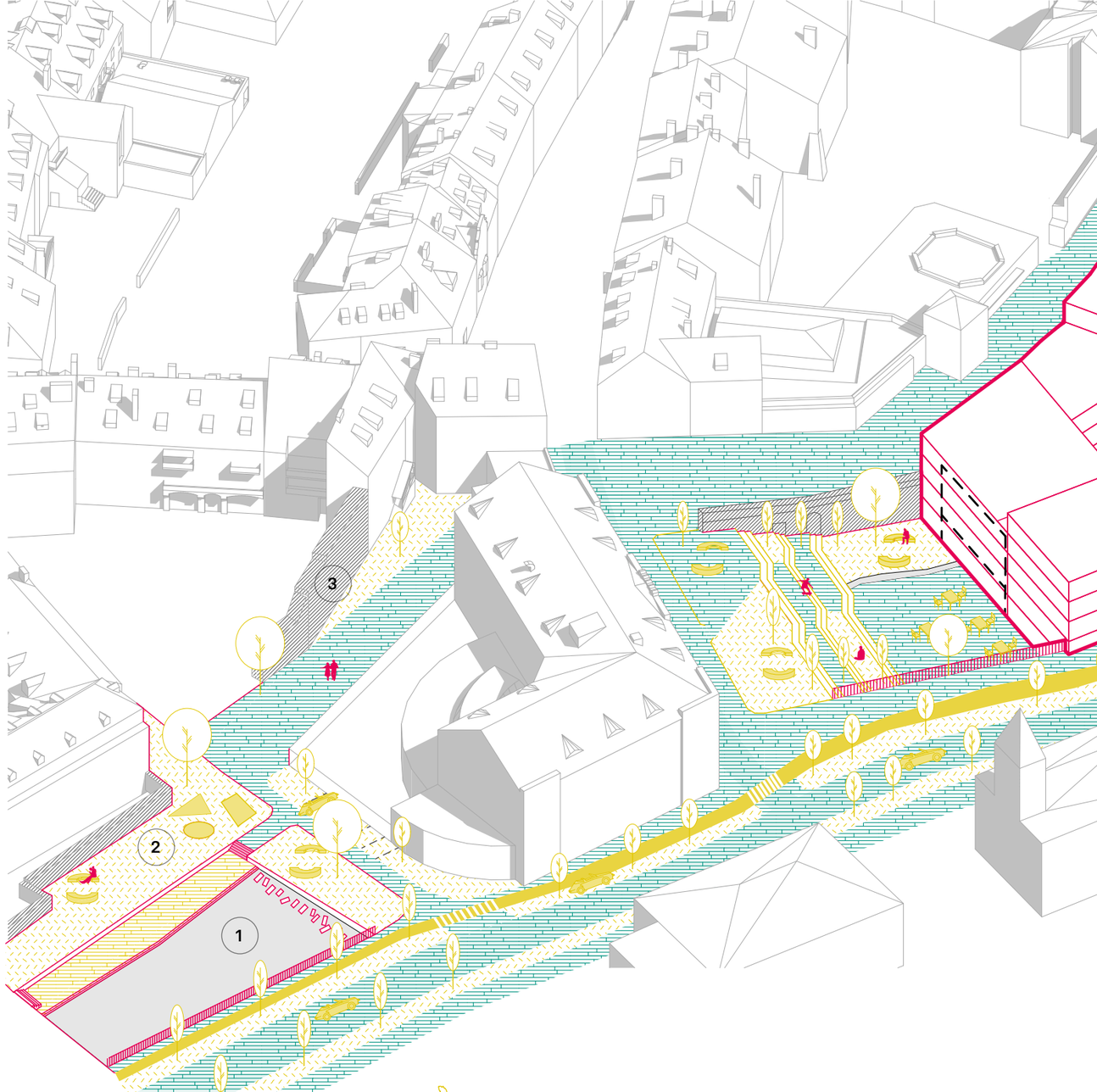

C
Vertikální náměstí

Současný stav nekoncepční zástavby dožívajícího obchodního domu s připojeným objektem byl odstraněn jako neudržitelný. Na místo něj návrh počítá s výstavbou nového polyfunkčního bloku s parterem, obchodním centrem, kancelářemi a bytovými prostory ve vyšších patrech. V podzemních podlažích vzniknou velké garáže sloužící nejen pro samottný blok ale i jako parkovací dům pro historické centrum. V bloku je vytvořen průchod sdíleným vnitroblokem, s restauračními zahrádkami a drobným parkem, navazující na ulici Valdštejnova a směřující na osu věže v opevnění v ulici Šlikova. Nová zástavba je ustoupená a tvoří předprostor před městským úřadem, využívá terénní konfigurace a tvoří vertikální náměstí s možností odpočinku ve stínu stromů.

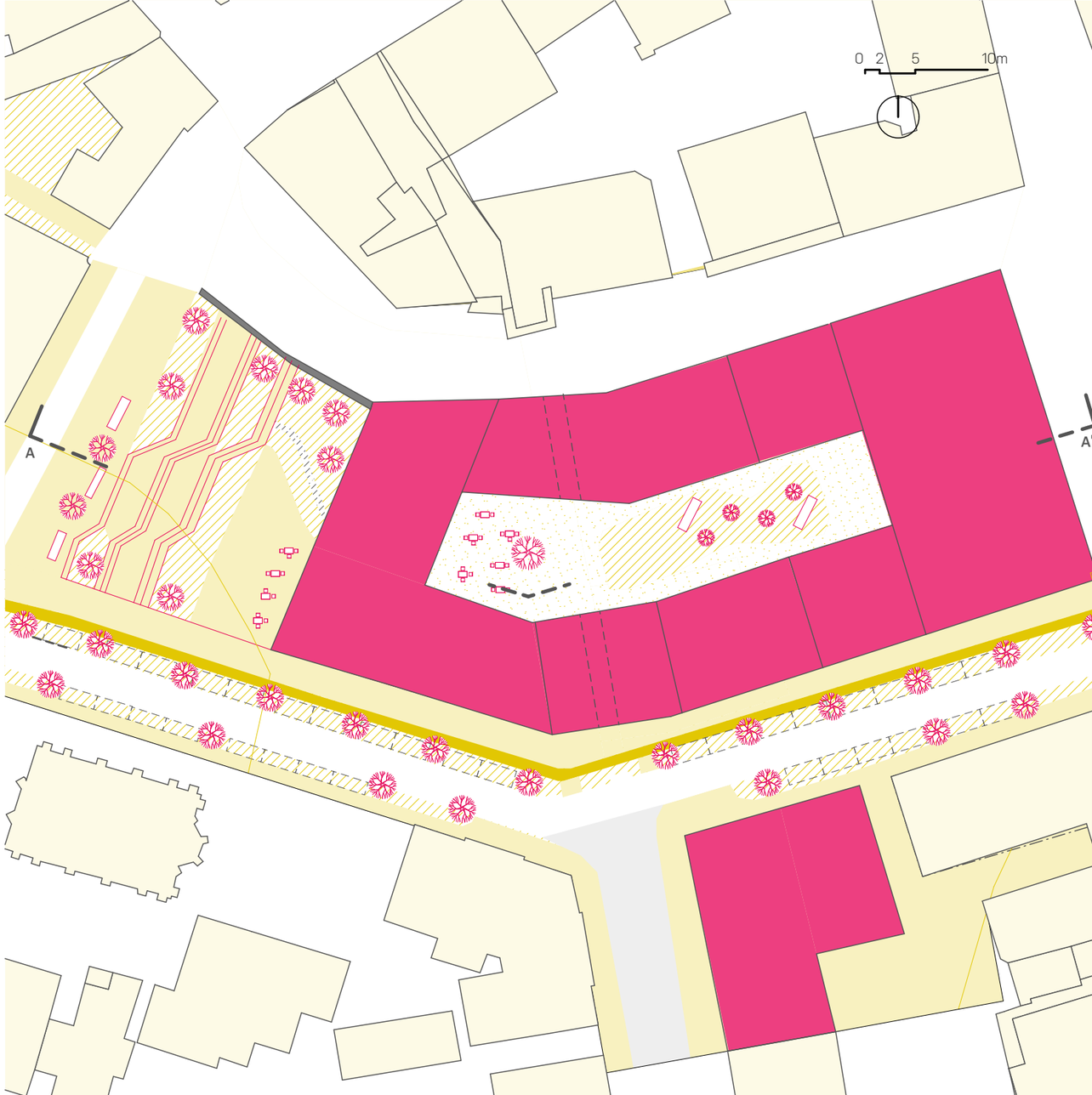

C

Vertikální náměstí

1 *Nový blok domů ustupuje a vytváří vertikální náměstí před Městským úřadem v korytu vodního příkopu. Skládá se z pobytového schodiště proloženého plochami zeleně. Na dně náměstí se jako vzpomínka na původní účel objevuje vodní strouha.*

2 *Polyfunkční dům doplňující blok s interaktivní fasádou nabízí možnosti přeměny náměstí v letní kino.*

3 *Nové nákupní centrum s vjezdem do velkých podzemních garáží a cyklopůjčovnou s přímou návazností na cyklostezku je dalším stěžejním bodem pro snížení zátěže přemírou zaparkovaných v historickém centru.*

4 *Průchod navazující na Valdštejnovu ulici.*

A - A'

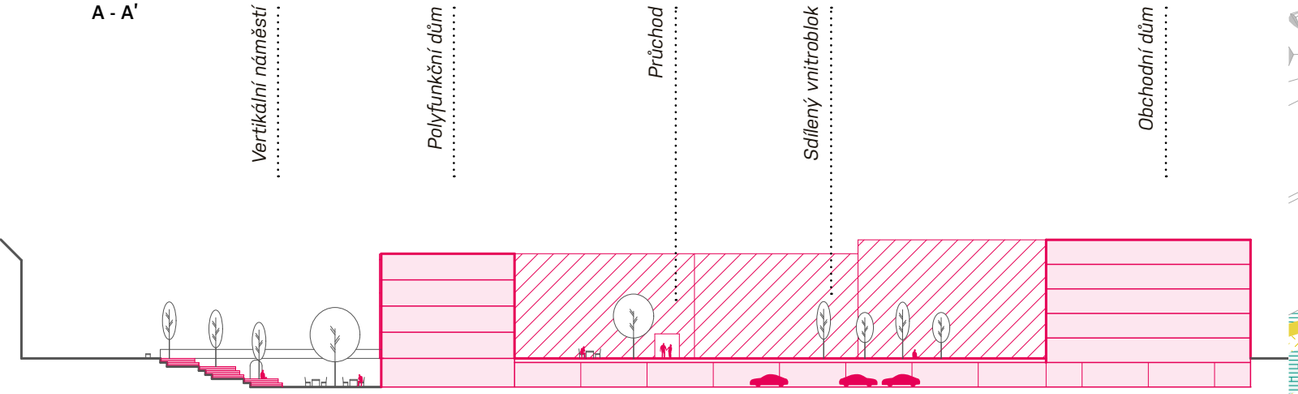

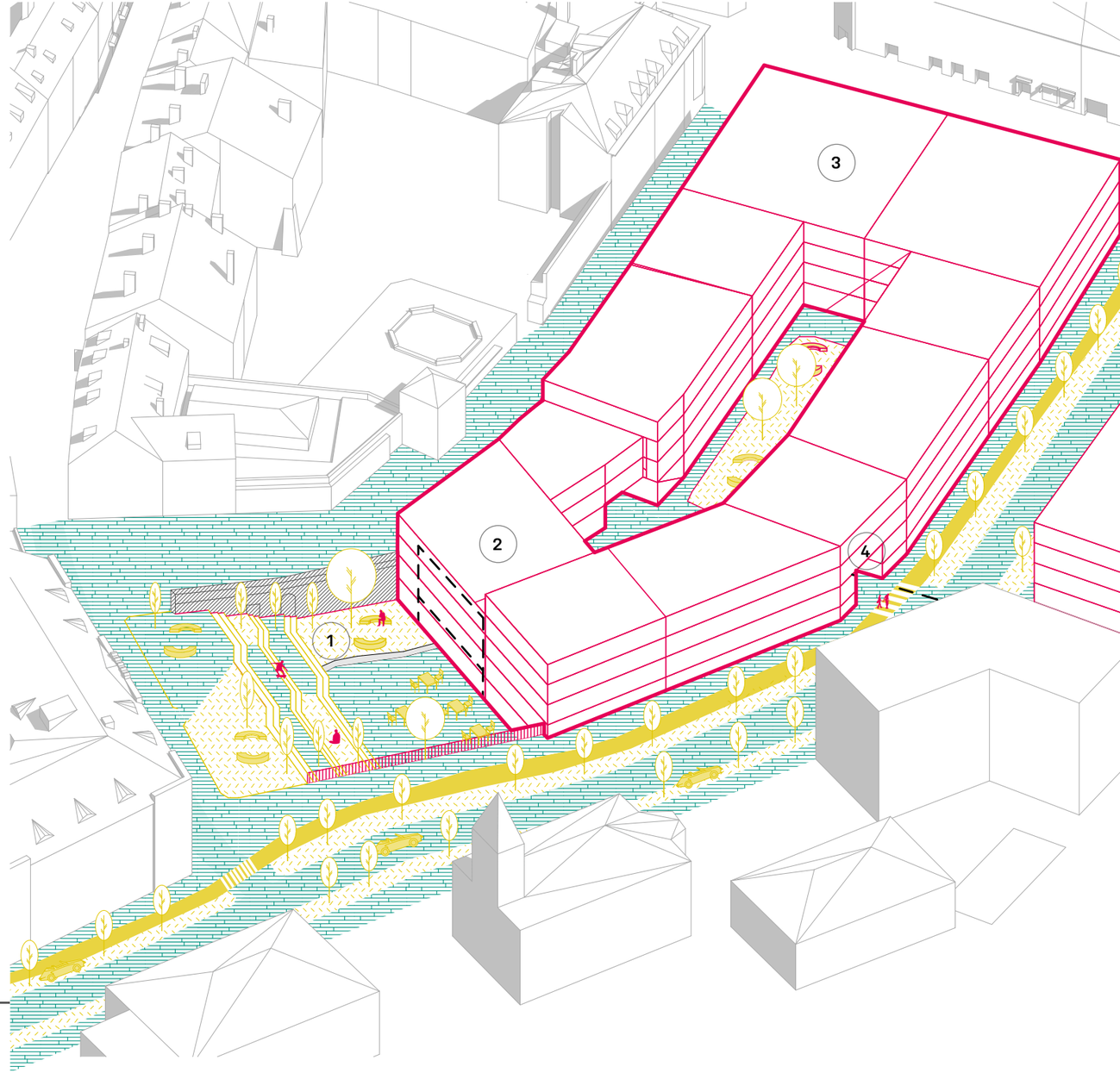

D

Papírna

Prostor před objektem Papírny byl vyčištěn od stávající nevhodné solitérní zástavby. Celý blok se nachází v těsné blízkosti centra, svou nezpevněností ale vytvářel trhlinu ve struktuře. V návrhu je blok doplněn novou zástavbou bytových domů až na úroveň papírny. Další zástavba směrem na jih představuje komunitní centrum doplňující výtvarné kurzy již poskytované papírnou o prostory kluboven zájmových spolků, víceúčelový sál pro další zájmové aktivity a kavárnu.

V jihovýchodním okraji bloku přechází pevné vymezení zástavbou v jemnější konturu stromořadí obklopující vodní nádrž odkazující na prostor příkopu, ve kterém se blok nachází.

Za důležité považuji zachování vizuelní prostupnosti fasády kavárny, přes kterou se jasně rýsuje silueta Papírny. Západní částí vnitrobloku vede stezka navazující na ulici Šlikova, která prochází nově vytvořeným průchodem v severní zástavbě a směřuje ke stezce po hradbách.

Do nového objektu doplňujícího rozpadlý blok na západní straně ulice Svatopluka Čecha je vytvořena nová budova zdravotního střediska.

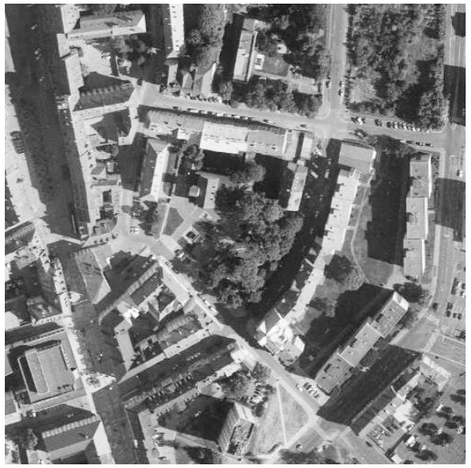

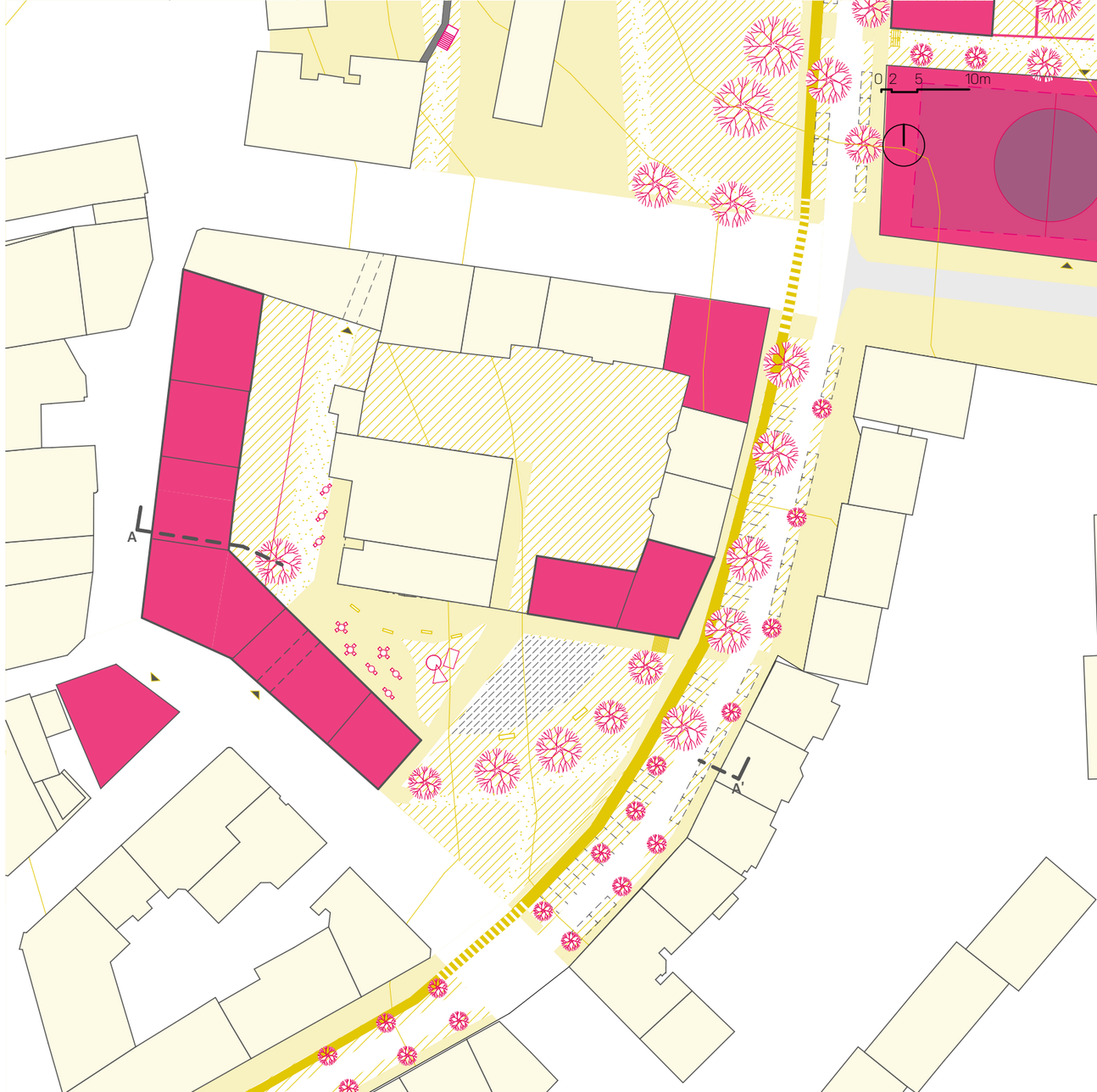

C
Papírna

1. *Komunitní centrum s kavárnou s transparentní fasádou.*
2. *Víceúčelový sál*
3. *Historický objekt Papírny*
4. *Předprostor Papírny vymezený novou zástavbou a stromořadím okolo vodní nádrže nabízí prostor pro venkovní semináře, plenér, či výstavy projektů.*
5. *Nová zástavba bytových domů*
6. *Uzavřený polosoukromý vnitroblok*
7. *Nový průchod do Sládkovi ulice*
8. *Nová budova zdravotního střediska*

A - A'

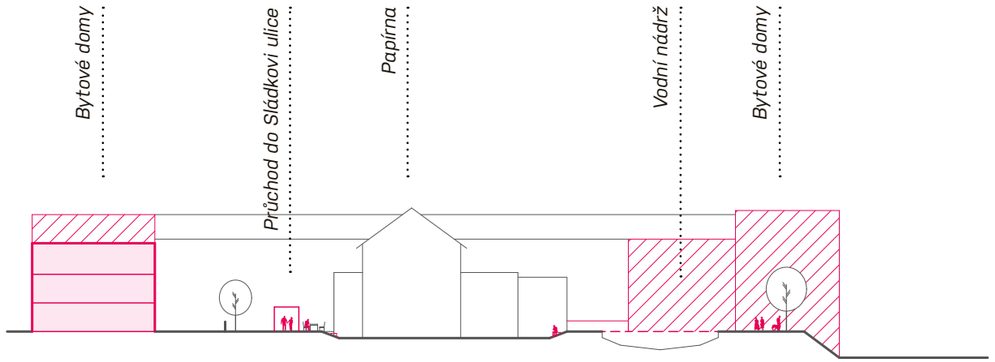

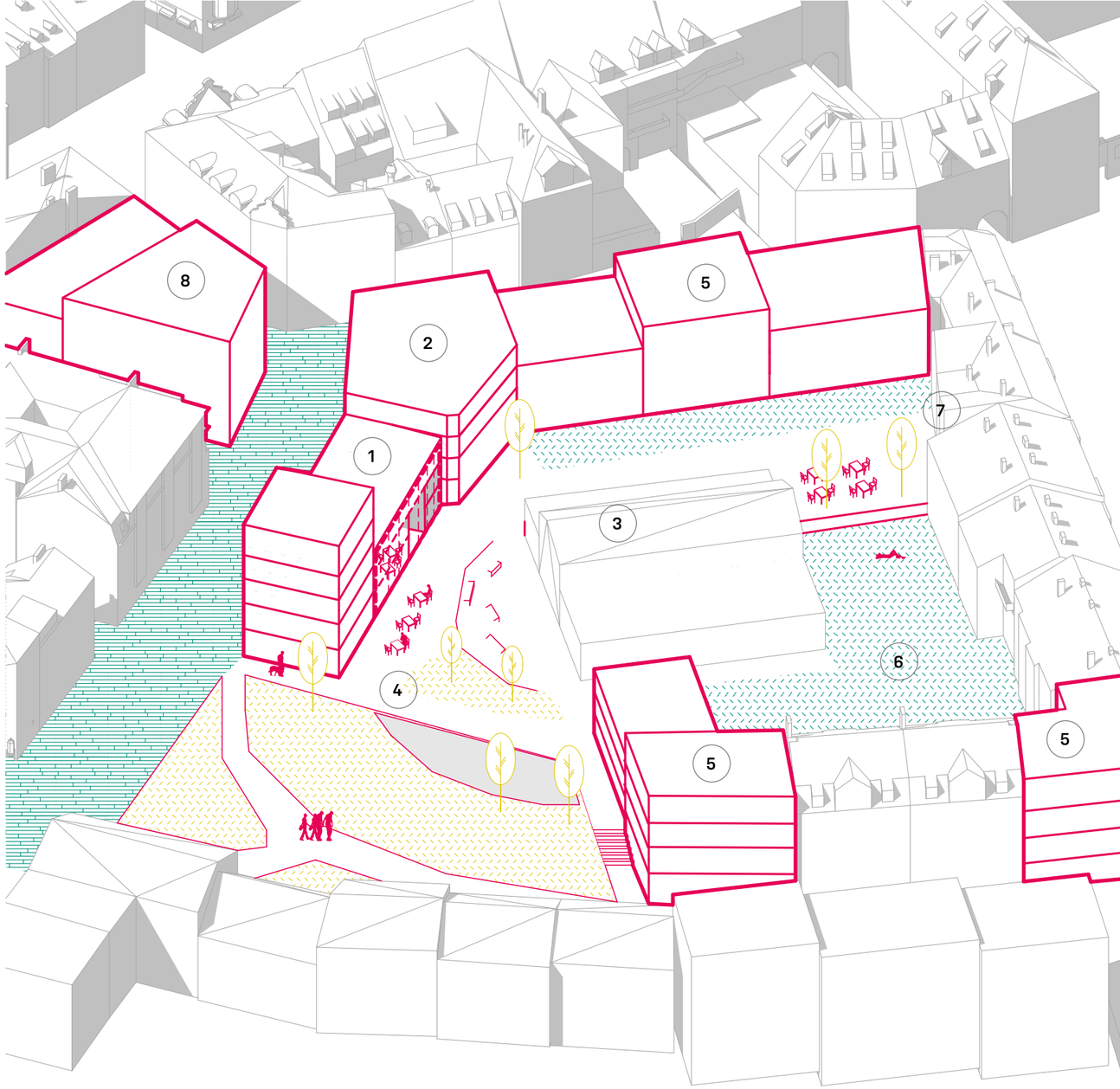

E

Shillerovy sady

Protažení Shillerových sadů na k ulici Sládkova v jižním směru a ke korytu řeky ve směru severním dává jasnou konturu městu i zeleni, zčitelňuje hranice prostoru a hmoty. Hřiště mareřské školky bylo přesunuto k severní straně budovy. Shillerovy sady tak tvoří plynulý průchozí pás zeleně. Součástí se stává školní dvůr nabízející prostor pro dětské hry, výstavy školních prací i místo k čekání pro rodiče.

Stezka zpřístupňující hradby navazuje z vnitrobloku Papírrny za budovou mateřské školy a vede po mlatovém chodníčku přes malou zahradu sloužící pro pěstovaní škole i domovu dětí a mládeže. Také dochází k protažení přímé pěší cesty ke kostelu sv. Mikuláše.

Ulice Komenského vedoucí podél Shillerových sadů se stává jednosměrkou ve směru k řece Po jejím východním okraji je navržen bytový soubor s parkovacím domem. Dům je umístěn v bezprostřerdní blízkosti hlavního tahu do centra aby umožňoval jednoduchou výměnu automobilové dopravy za cyklistickou nebo pěší. Okružní cyklostezka podél hradeb pak distribuuje cyklisty do konkrétních částí centra.

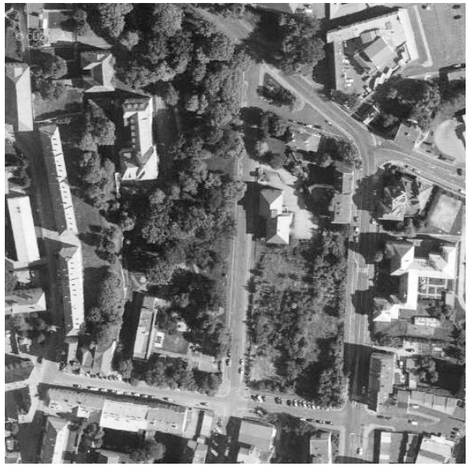

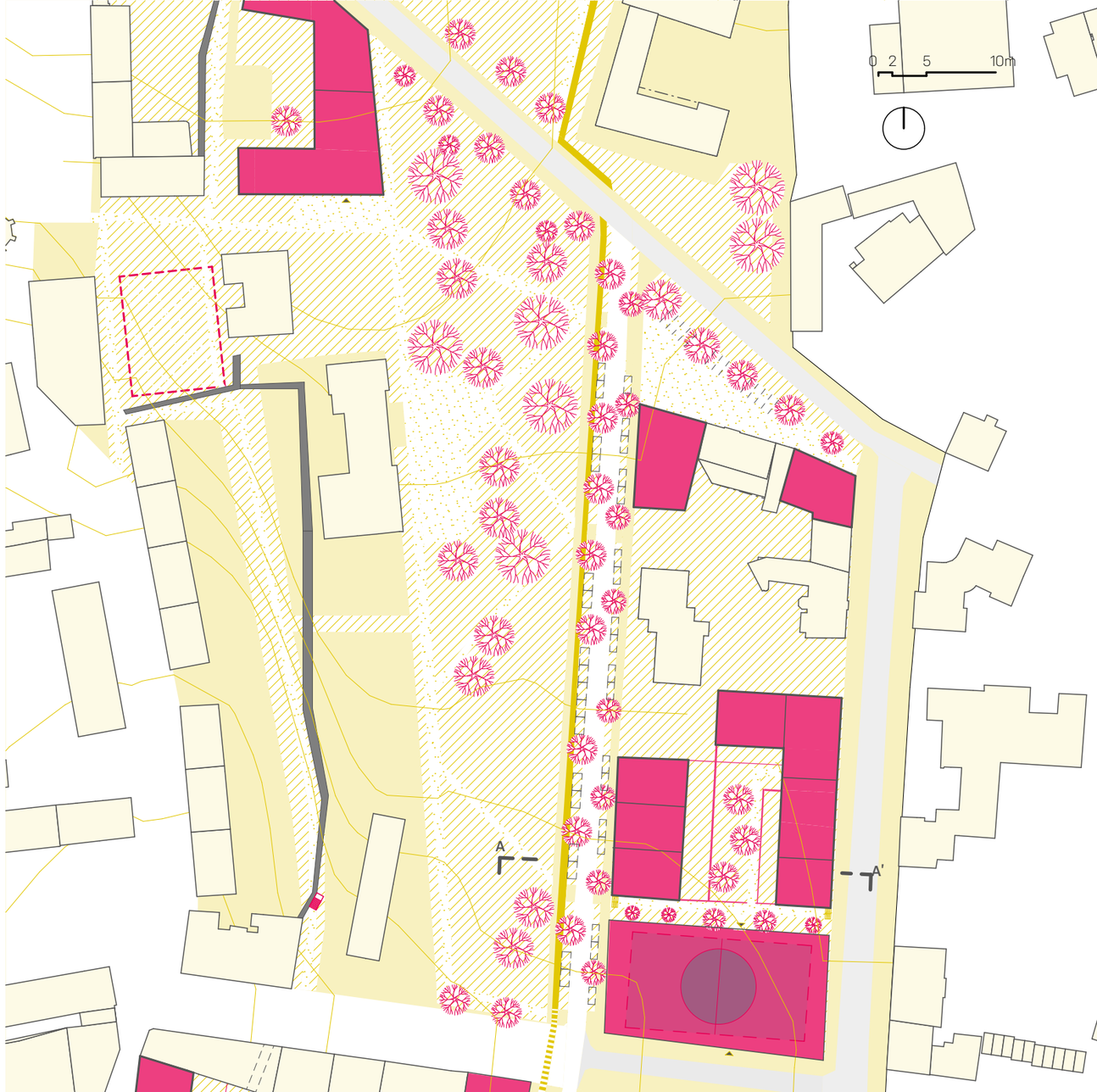

E
Shillerovy sady

1 *Parkovací dům reaguje na velkou poptávku města po místech na parkování. Na střeše domu je umístěno sportovní hřiště poskytující prostor pro sportovní i dětské hry i workoutové hřiště.*

2 *Soubor bytových domů s vnitroblokem s malým polosoukromým parkem a soukromými zahradami.*

3 *Školní dvůr s hřištěm*

4 *Stezka po hradbách*

5 *Ulice je jednosměrná, zpomalená se střídavými plochami pro parkování po obou stranách, cyklostezku a stromořadí.*

6 *Hradební zeď*

7 *Průchod k Papírně*

A - A'

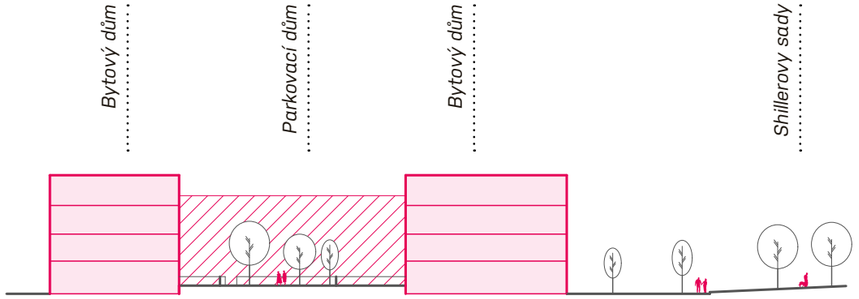

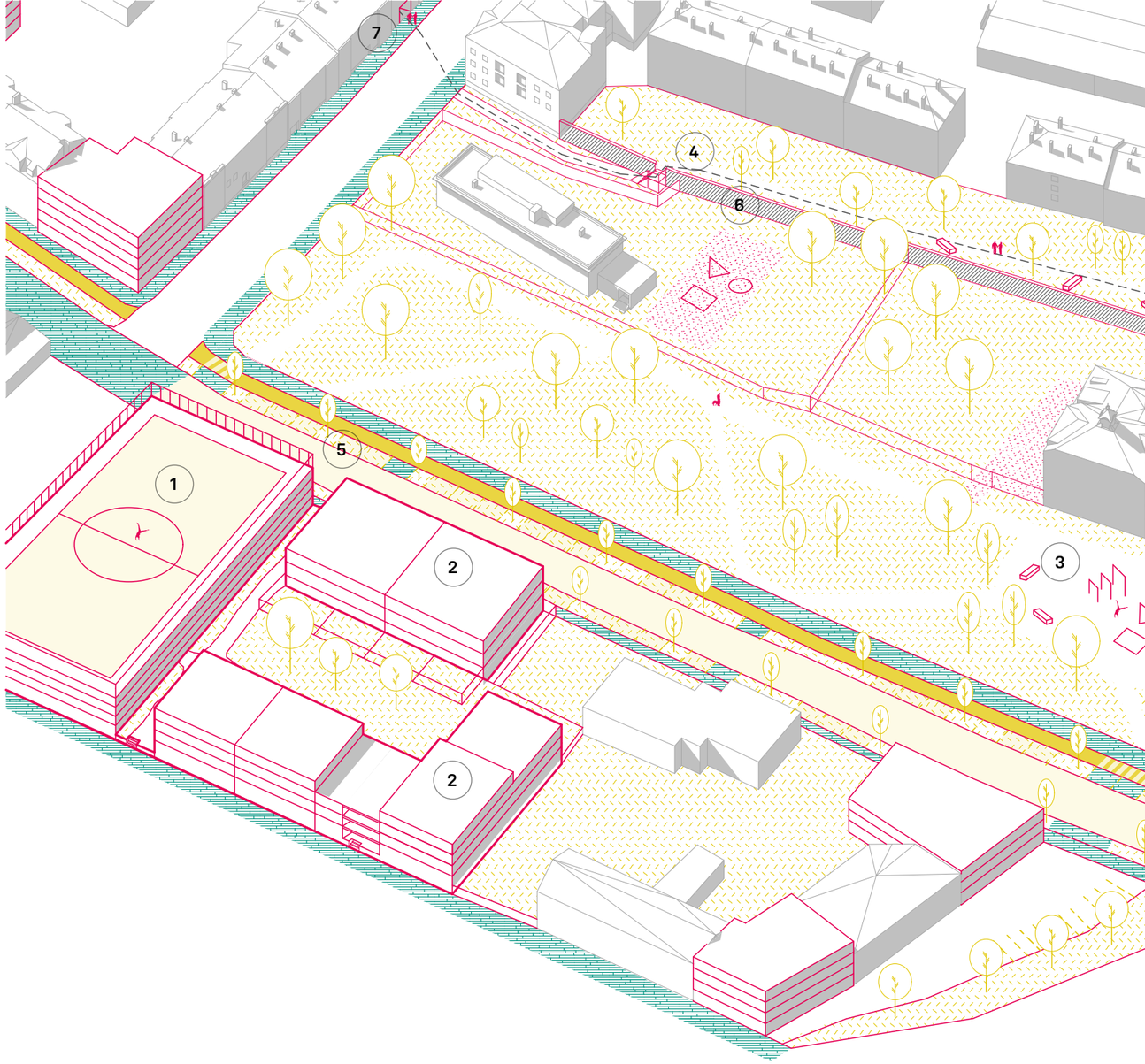

F

Podél hradební zdi

Jedná se o klíčové místo kde se do historického centra vlévá většina automobilové dopravy. Současně je zde oslabenačitelnost města roztroušenou zástavbou pronikající až do Shillerových sadů. Prochází Smetanova ulice parkem, nebo jen zástavba zarostla tak, že pozbyla na čitelnosti? V návrhu pevně zachycuji hranu vnitřního města vytvořením nového bloku za hradební zdí, který zpevňuje uliční frontu. Stavby školy a školky už nejsou roztroušeny v parku, ale sledují linii urbáního bloku. Schillerovým sadům se dostává jasného vymezení v sevření zástavby. Linie cesty podél nově definovaného bloku pokračuje dál na sever po pěší lávce přes Ohři směřující k Pivovaru na druhém břehu řeky. Urbanisticky nevhodná zástavba na severní straně ulice Smetanova je odstraněna a Schillerovými sady tak můžeme pokračovat až k řece. Zde je vytvořen travnatý plácek pro sportovní aktivity a nové sportovní hřiště s letním občerstvením umístěné v prostoru v současnosti zastavěném garážemi.

Stezka podél hradeb se stáčí na západ podél řeky a zpřístupňuje další fragmenty hradební zdi. Cesta dál pokračuje po vykonzolované lávce nad řekou podél domu na břehu koryta.

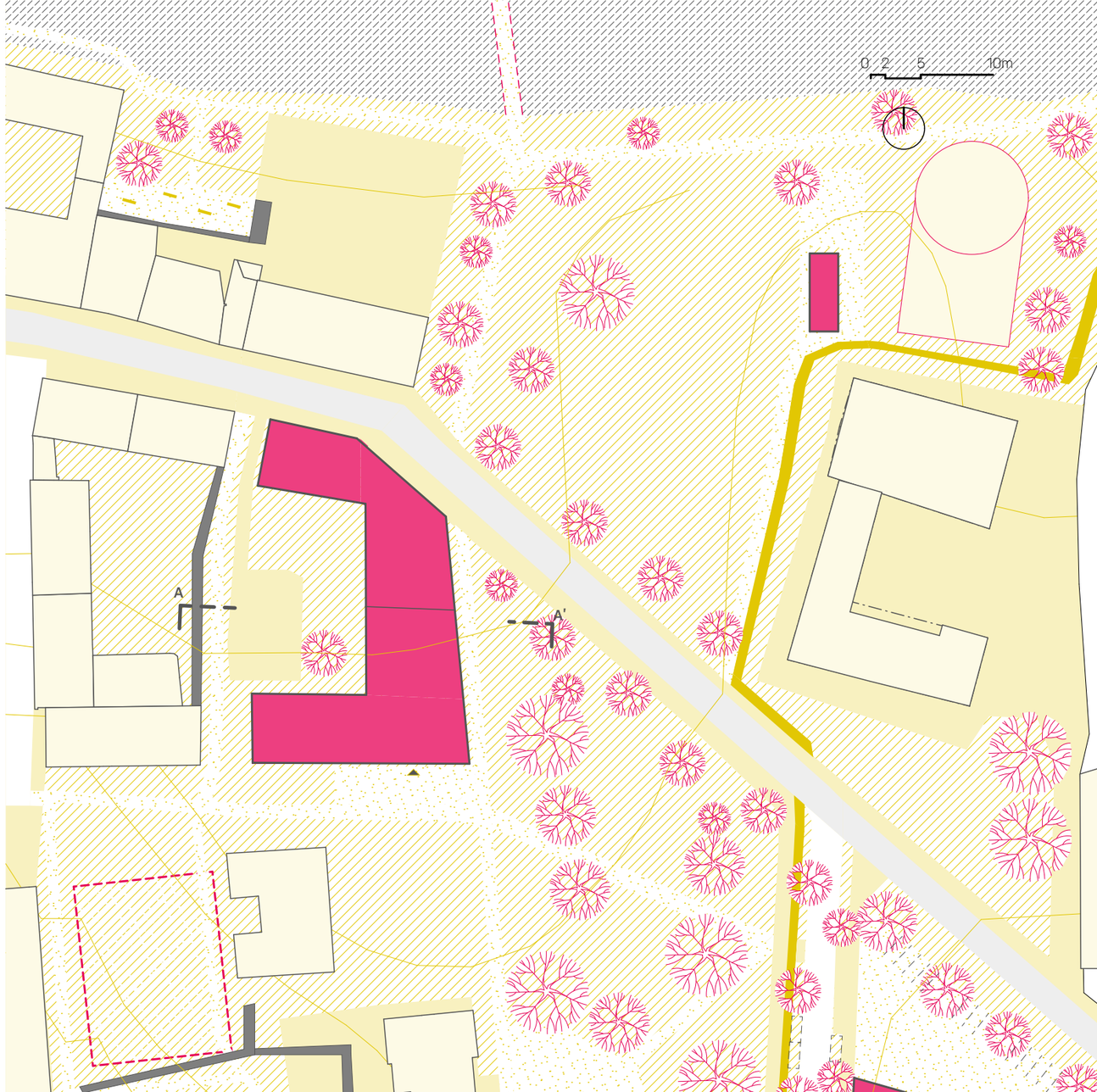

F
Podél hradební zdi

1 *Nová budova Základní umělecké školy s vnitřním dvorem u hradební zdi, který je možné využívat pro drobná představení*

2 *Prostory Domu dětí a mládeže navazující na školské stavby umístěné v sadech*

3 *Travnatý plácek pro sportovní aktivity*

4 *Hradební zeď*

A - A'

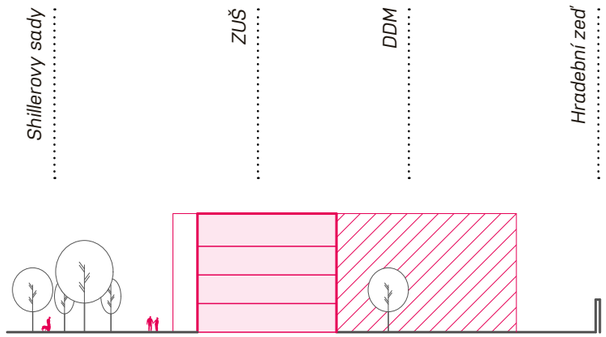

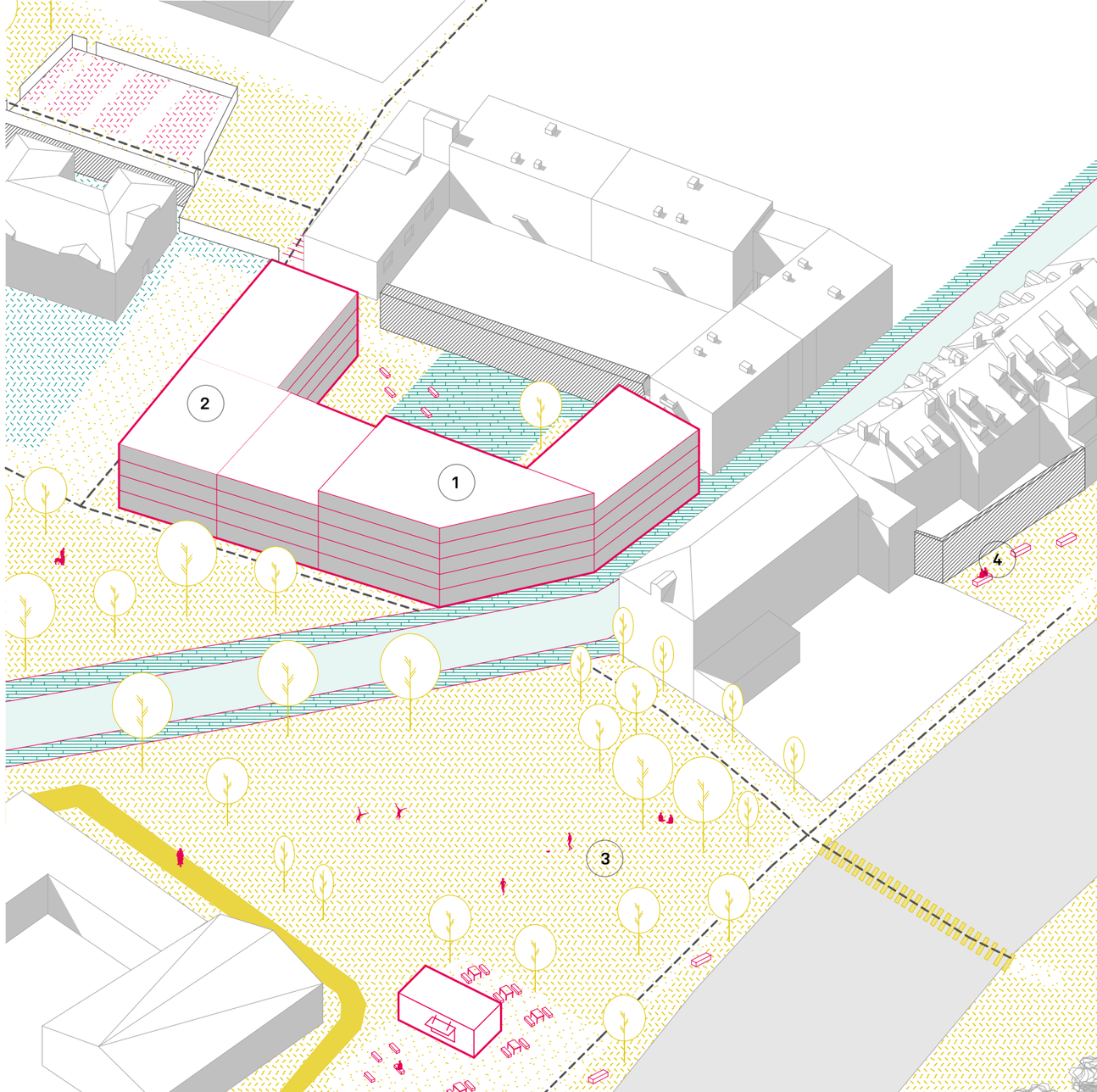

G

Severní "brána" města

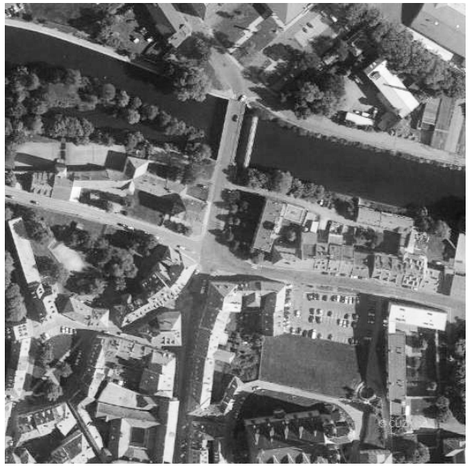

Předmostí tvoří vstup do vnitřního města a představuje jeho charakter. Prostor vstupu vymezují nové hmoty, které jsou součástí stezky vedoucí po břehu řeky. Na západní straně Kamenné ulice je umístěn pavilon Eska, odkazující na tradiční cyklovýrobu v chebu a nabízející výstavní prostory. Přes navazující molo lze pokračovat lávkou na přilehlý ostrov. Na východní straně Kamenné doplňují blok bytové domy otočené na nábřeží do vnitrobloku se zahradou, navazující na stávající zástavbu.

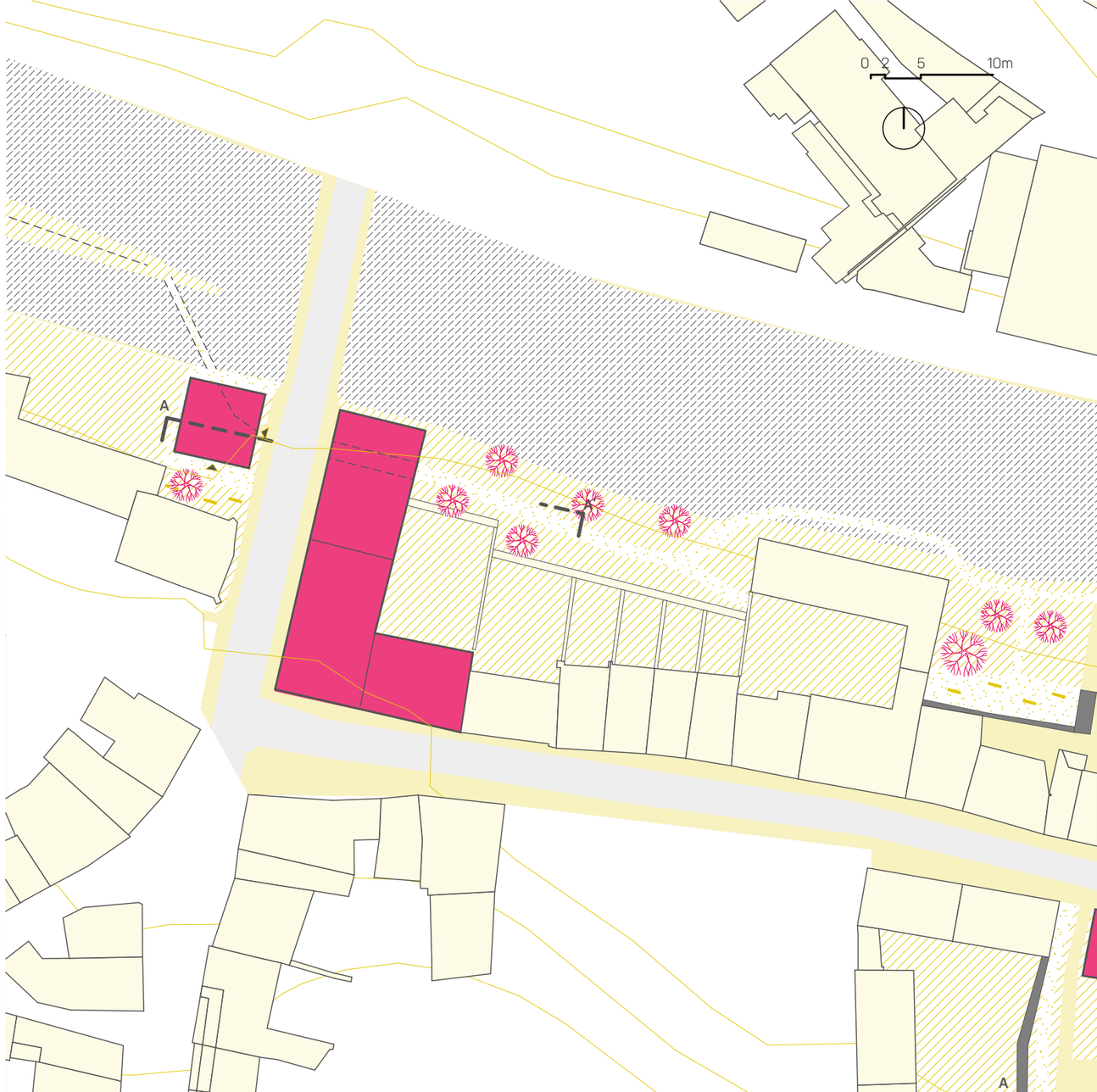

G

Severní "brána" města

1 *Pavilon ESKA se čile zapojuje to veřejného života. Na jižní straně vytváří kryté místo odpočinku s charakterem drobné zahrady ve stínu kostela. Na severní sttraně Eska naopak dotváří říční frontu a soustavou lávky a mola nabízí propojení života uvnitř a vně.*

2 *Soubor bytových domů otevírajících se do společné zahrady*

3 *Lávka obíhající "vystrčený dům" pomáhá zprůchodnit nábřeží a dotváří pěší okruh města.*
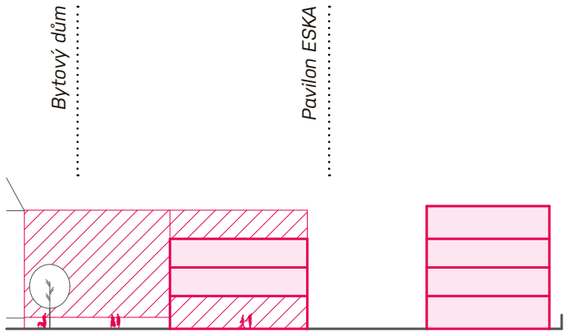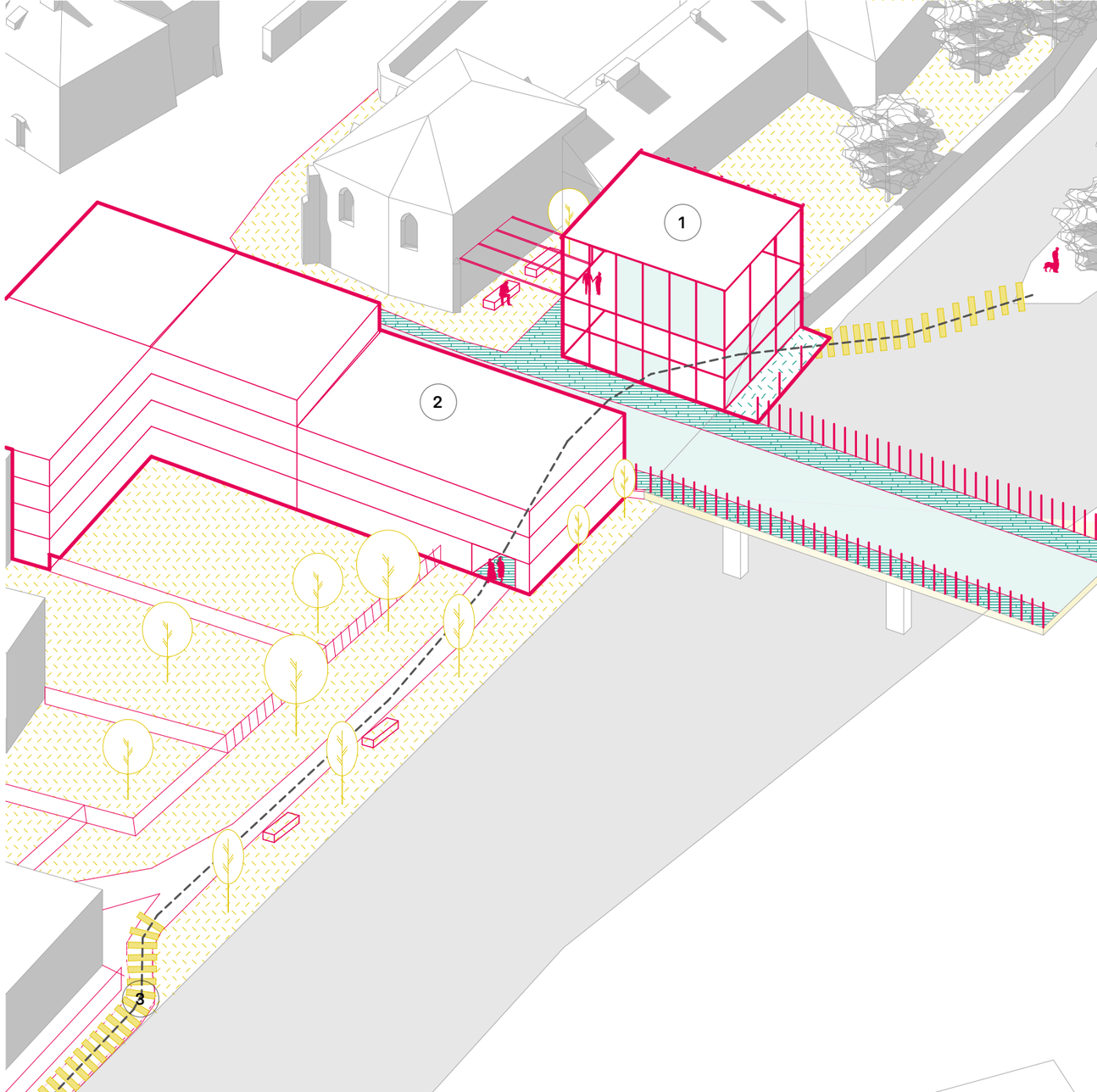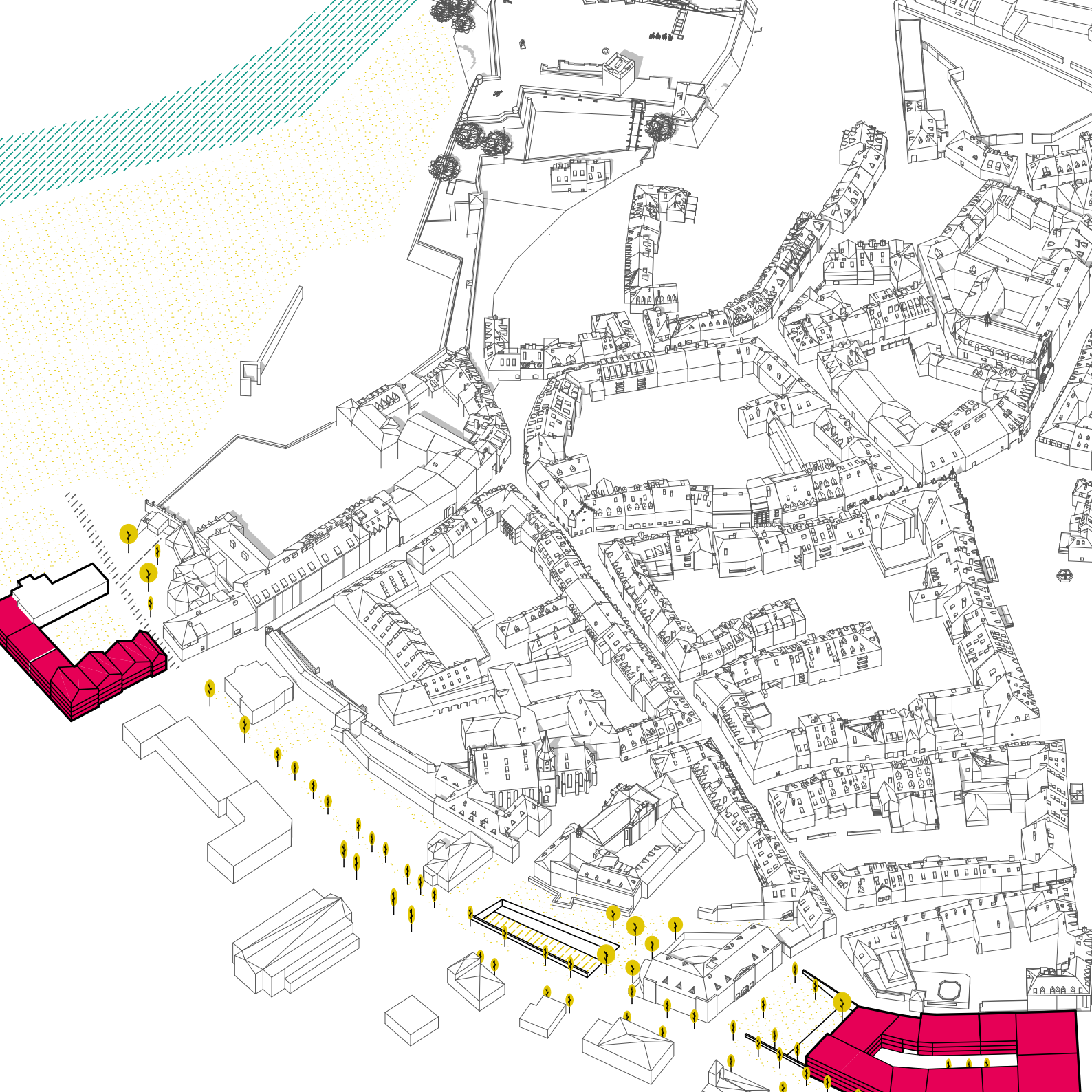
A - A'